

HELSINGIN 2000-LUVUN TALONVALTAAJAT MOTIVAATIO JA TOIMINNAN TAUSTAT

Ville Särkelä
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma (210 op)
11/2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Ville Särkelä	
Työn nimi Helsingin 2000-luvun talonvaltaajat – motivaatio ja toiminnan taustat	
Työn ohjaajat Pirkko Salo & Kim Lindblad	Sivumäärä 52
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tarkoitus on tutkia, mikä motivoi Helsingin 2000-luvun talonvaltaajia käyttämään talonvaltausta suoran kansalaistoiminnan välineenä. Lisäksi tavoitteenani on tuoda esiin toiminnan taustalla vaikuttavia tekijöitä ja talonvaltaajien asenteita ympäröivää yhteiskuntaa kohtaan.</p> <p>Opinnäytetyössä on käytetty laadullista tutkimusmenetelmää. Opinnäytetyön aineistona käytin teemahaastatteluita. Haastattelin työhöni neljää helsinkiläistä talonvaltaajaa, jotka ovat olleet aktiivisia 2000-luvun talonvaltausliikkeessä.</p> <p>Talonvaltaus on varsin vähän tutkittu suoran kansalaistoiminnan osa-alue ja ne muutamakin tutkimukset keskittyvät pääasiassa talonvaltauksen ilmiönä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on paneutua talonvaltausten taustalla vaikuttaviin tekijöihin sekä itse talonvaltaajien toimintaan.</p> <p>Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan ammattilaisten on tärkeää ymmärtää vaihtoehtoisen toiminnan taustat ja sen merkitys toimijalle. Erityisesti se on ajankohtaista silloin, kun toiminta on toimijoista itsestään lähtevää. Uskon, että työlläni on merkitystä talonvaltausten ja suoran kansalaistoiminnan ymmärtämiseksi eri alojen ammattilaisten keskuudessa.</p>	
Asiasanat Autonomia, kansalaistoiminta, kansalaistottelemattomuus, motivaatio, talonvaltaus, yhteiskuntakritiikki	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Ville Särkelä	
Title Squatters in 21 st century Helsinki – motivation and backgrounds of the action	
Tutors Pirkko Salo & Kim Lindblad	Sivumäärä 52
Abstract <p>The goal of my thesis is to try to find out what motivates squatters to use squatting as a tool in the field of direct civic activity in Helsinki. At the same time I try to determine squatters backgrounds and their attitudes towards society.</p> <p>I used qualitative method in my study. I collected the material for my study through theme interviews. I interviewed four squatters from Helsinki. They all have been active squatters in the 21st century.</p> <p>Squatting isn't a particularly popular theme for studies in Finland, but there has been made a few studies about squatting. Those studies have been looking at squatting as a phenomenon. This study tries to go deep into factors behind squatting and examine squatters.</p> <p>It is important to professionals of civic action and youth work to understand the backgrounds of optional civic action and its meanings on an individual. This issue is very current because the civic action is originated spontaneously by the youth. I believe that this study has a meaning when it comes to understanding direct civic action and squatting.</p>	
Keywords Autonomy, civic activity, civil disobedience, motivation, squatting, society criticism	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN AINEISTO JA TUTKIMUSMENELMÄ	8
2.1 Tutkimusmenetelmä	8
2.2 Opinnäytetyön aineisto	8
3 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	11
3.1 Talonvaltaus	11
3.2 Autonominen sosiaalikeskus	11
3.3 Elämänpolitiikka	12
3.4 Suora kansalaistoiminta	13
3.5 Motivaatio	13
4 HELSINGIN TALONVALTAUSTEN HISTORIA	14
4.1 Suomalaisen talonvaltausliikkeen juuret	14
4.2 Asuntopoliittisten talonvaltausten nousu	15
4.3 2000-luvun talonvaltaukset	16
4.4 Sosiaalikeskus on tosiasia	19
5 TOIMINNAN TAUSTAT	23
5.1 Jännitystä ja toimintaa	23

5.2 Suora kansalaistoiminta yhdistävänä tekijänä	24
5.3 Yhteisöllisyydestä	25
6 SOSIAALIKESKUKSEN MERKITYS	27
6.1 Epätila tila	27
6.2 Hierarkiaton toiminta	28
6.3 Laboratoriokokeita ja tehtailua	29
6.4 Avoimen yhteisön ja hierarkiattomuuden ongelma	30
6.5 Kulttuurikeskus, olohuoneen jatke ja työväentalo	31
7 SUHDE YHTEISKUNTAAN	32
7.1 Laki vastassa	32
7.2 Tyhjää tilaa ja 4,5 euron Latte	33
7.3 Globaali kapitalismi ja uusliberalismi	34
7.4 Yhteiskunnan puolesta systeemiä vastaan	37
7.5 Media – ”La puta madre”	39
8 PÄÄTELMÄT	40
8.1 Motivaatio	40
8.2 Sosiaalikeskus	42
8.3 Valtaajien suhde ympäristöön	43
8.4 Jatkotutkimuksia	44
LÄHDELUETTELO	46
LIITTEET	51
Liite 1: Muistilomake	

1. JOHDANTO

Talonvaltauksset ovat saaneet viime vuosina runsaasti huomiota mediassa. Niitä on ihasteltu ja parjattu. Niistä on keskusteltu ja niistä on vaiettu. Niitä on luonnehdittu uudeksi kansalaistoiminnan muodoksi ja toisaalta myös rikolliseksi kaupunkiterrorismiksi. Hyväksytyä tai ei, 2000-luvun talonvaltauksset ovat saaneet tukevan jalansijan Helsingin kaupunkikuvassa.

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää, mikä motivoi 2000-luvun talonvaltausaallossa mukana olevia talonvaltaajia käyttämään suoraa kansalaistoimintaa toiminnan muotona. Lisäksi työssä paneudutaan toiminnan taustalla vaikuttaviin yhteiskunnallisiin ja henkilökohtaisiin seikkoihin.

Suomessa talonvaltaus on sen saamasta mediahuomiosta huolimatta varsin tuntematon suoran kansalaistoiminnan osa-alue. Sitä on tutkittu jonkin verran keskittyen pääsääntöisesti talonvaltaukseseen ilmiönä. Opinnäytetyöni tavoitteena on pyrkiä pintaa syvemmälle ja tuoda esiin talonvaltauksen taustalla vaikuttavat tekijät ja motivaatiot. Näen työni ajankohtaisena, sillä talonvaltaajat ovat tuoneet selvästi esiin toiminnan tavoitteellisuuden ja talonvaltausten jatkuvuuden suomalaisessa yhteiskunnassa.

Henkilökohtaisesti olen hyvin kiinnostunut vaihtoehtoisista yhteiskunnallisen vaikuttamisen muodoista sekä niiden yhteiskuntakäsityksistä. Mielestäni suora kansalaistoiminta on ajankohtaista varsinkin nykypäivänä. Tämän päivän puoluepolitiikka on vieraantunut tavallisista kansalaisista, kapitalismi menettää uskottavuuttaan hyvinvoinnin takaajana ja kansainvälinen taloustaantuma pakottaa ihmistä miettimään mahdollisuuttaan vaikuttaa omaan elämäänsä sekä ympäristöönsä.

Toiminnan taustojen ja motivaatioiden ymmärtäminen on myös työelämälähtöisesti hyödyllistä. Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan ammattilaisten tulee ymmärtää myös vaihtoehtoisten yhteiskunnallisten toimintamallien taustat ja ideat. Suoran kansalaistoiminnan ymmärtäminen on tärkeää pelkästään jo senkin vuoksi, että se on nähtävissä Nuorisolain (72/2006) mukaisena nuorista itsestään lähtevänä toimintana ja aktiivisuutena. Opinnäytetyöni avulla voi olla

helpompaa ymmärtää talonvaltausta ja laitonta suoraa kansalaistoimintaa. Lisäksi se murtaa stereotyyppisiä käsityksiä vaihtoehtoliikkeistä ja niiden sisällä toimivista yksilöistä.

2. OPINNÄYTETYÖN AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

2.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni teossa päädyin käyttämään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, sillä keräsin osan aineistostani haastattelemalla talonvaltaajia ja menetelmä sopi hyvin tutkimusongelmani purkamiseen. Menetelmän avulla pääsin syvemmälle tutkittavaan aihealueeseen ja sitä kautta luomaan vankan asiantuntijuuteen pohjautuvan suhteen tutkittavaan aiheeseen. Laadullisen tutkimuksen kriteerinä on laatu eikä määrä kuten kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimusmenetelmässä. Ottaen huomioon tavoitteeni ja menetelmäni tutkimuksen teossa, voitaisiin sanoa, että käytin opinnäytetyötä tehdessäni laadullisen tutkimuksen humanistista metodia. Tämä siksi, koska pyrin luomaan haastateltaviini luottamuksellisen ja läheisen suhteen ja uskon, että sain tätä kautta luotettavia ja rehellisiä tutkimustuloksia. (Heikkilä 2008, 17.)

Käytän opinnäytetyössäni myös kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, en suoranaisena menetelmänä, mutta käytin sen avulla luotuja aineistoja työni tukena. Näin ollen työssäni on osaltaan mukana niin laadullinen kuin tilastollinenkin tutkimusmenetelmä, jotka tukevat toisiaan eivätkä suinkaan sulje toisiaan pois. (Alasuutari 1999, 32.)

2.2 Opinnäytetyön aineisto

Koska talonvaltaus on aihepiirinä varsin niukasti tutkittu, jouduin opinnäytetyötä tehdessäni yhdistelemään erilaisia aineistoja. Tutkiessani talonvaltausten historiaa ja sijoittaessani valtauksia aikajanelle kokonaiskuvan saamiseksi käytin hyväkseni Helsingin Sanomien digitaalista arkistoa, josta löytyy artikkeleita ja uutisointeja tämän vuosikymmenen talonvaltauksista. Keskityin artikkeleita tutkiessani lähinnä 2000-luvulla tapahtuneisiin talonvaltauksiin. Helsingin Sanomien digitaalisen arkiston lisäksi käytin historian kartoitusta tehdessäni Oranssi ry:n ja sosiaalikeskus Sataman internet- sivuja. Oranssi ry:n sivuilta löytyi tietoa yhdistyksen tekemistä valtauksista sekä raportointeja ja

vetoimuksia muilta valtauksilta. Sosiaalikeskus Sataman sivuilta löytyy myös tietoa valtauksista ja linkkejä vanhoille sivuille aina vuoden 2002 Siperian valtaukseseen saakka. Lisäksi olen käyttänyt tukena joitain Megafoni-lehden artikkeleita sekä tutkimuskohteeseen sopivia internet-sivuja ja kirjallisuutta. Aineistona hyödynsin myös Elina Mikolan (2008) 2000-luvun talonvaltauksia käsittelevää tutkimusta, Vesa Peipisen (2009) Oranssi ry tutkimusta sekä Leo Straniuksen ja Mikko Salasuon (2008) toimittamaa artikkelikokoelmaa.

Edellä mainittujen aineistojen lisäksi haastattelin kevään 2009 aikana neljää helsinkiläistä talonvaltaajaa, jotka ovat olleet aktiivisesti mukana 2000-luvun talonvaltaustoiminnassa. Haastatellut olivat miehiä ja iältään 30-ikävuoden molemmilta puolilta. Olisi ollut mielenkiintoista saada haastatteluihin naisnäkökulmaa, mutta haastatteluiden toteuttamisaikataulu ei mahdollistanut vapaaehtoisten haastateltavien pitempiä aikaista etsimistä.

Otin keväällä yhteyttä sosiaalikeskus Satamaan sähköpostilla, jossa kerroin kuka olen ja ydintiedot työstäni. Liitin mukaan yhteystietoni ja ilmaisin halukkuuteni haastatella muutamaa talonvaltaajaa. Jonkin ajan kuluttua sain sovittua ensimmäisen haastatteluni ja haastateltavan kautta sain yhteystietoja muihin mahdollisiin vapaaehtoiisiin. Haastattelut toteutettiin noin kuukauden ajanjaksolla. Haastatteluista kolme toteutettiin kahviloissa ja yksi Sosiaalikeskus Satamassa. Pyrin saamaan haastatteluihin rennon ilmapiirin, jotta haastateltavan olisi helpompi kertoa kokemuksistaan.

Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina ja olin etukäteen suunnitellut teemat ja aiheet, joita halusin käsitellä. Varsinaisia kysymyksiä oli vähän, mutta jaottelin teemat karkeasti taustatietoihin, motivaatioon, tavoitteisiin sekä suhtautumiseen ympäröivään yhteiskuntaan. Teemat olin kirjannut haastatteluissa apuna käytettyyn muistilomakkeeseen. Muistilomake kuitenkin eli ja kehittyi haastatteluiden myötä. Alkuperäinen muistilomake on liitteenä tutkimuksen lopussa (Liite 1.). (Eskola & Suoranta 2000, 86.)

Haastateltaville taattiin anonymiteetti haastatteluaineiston teemoittelulla, jonka avulla haastatteluista sai nostettua esiin tutkimusongelmaan liittyvää aineistoa. Haastattelumateriaalista syntyi teemoja, joista yksittäisen henkilön tunnistaminen on mielestäni mahdotonta. Koska talonvaltaus on laitonta ja talonvaltaajia

on Helsingissä vähän, näin aiheelliseksi jättää lainauksista pois kaikki tunnistamisen mahdollistavat seikat mukaan lukien haastateltavien yksilöimisen (esim. Haastattelu 1, Haastattelu 2, jne.). Haastattelut äänitettiin sanelukoneella ja litteroitiin tietokoneelle. Äänitetty haastattelu tuhottiin litteroinnin jälkeen ja litteroinnista poistettiin kaikki haastateltavan tunnistamisen mahdollistavat tekijät. (mt. 2001, 174-180.)

Aineiston analysointivaiheessa jouduin miettimään teemoittelua uudelleen. Levitin kaikki litteroimani haastattelut pöydälle ja aloin rakentamaan keittiön seinälle palapeliä lainauksista, joita leikkelin sopivien teemojen alle. Loppujen lopuksi teemoiksi valikoituivat toiminnan taustat, sosiaalikeskuksen merkitys ja toimijan suhtautuminen yhteiskuntaan. Näitä teemoja tarkastelen toimijan näkökulmasta, en talonvaltauksen ideologian mukaisesti. Teemat sisältävät myös alkuperäisen ongelman siitä, mikä motivoi talonvaltaustoimintaan.

3. KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

3.1 Talonvaltaus

Talonvaltauksella tarkoitetaan tekoa, jossa tyhjillään oleva rakennus tai tila valtataan käyttöön ilman omistajan lupaa. Suomessa talonvaltaus on laitonta. Helsingin lisäksi talonvaltauksia on tehty esimerkiksi Tampereella ja Torniossa. Talonvaltaus ei ole pelkästään kotimainen ilmiö, vaan talonvaltauksia tapahtuu ympäri maailmaa. Suomalaisten valtauksien esikuvina voidaan pitää Keski-Euroopan valtauksia, joiden perinteet yltävät aina toisen maailmansodan jälkeiseen asuntopulaan. Vaikka suurin osa Euroopan maista kieltää talonvaltaukset lailla, on poikkeuksiakin olemassa. Esimerkiksi Hollannissa talonvaltaus on ehdollistettuna laillista ja talonvaltaus mielletään hyväksytyksi toimintamuodoksi. (Pruijt 2004.)

Rakennuksiin kohdistuvia talonvaltauksia on kolmenlaisia. Asuntopoliittisissa asuinvaltauksissa vallattu rakennus halutaan asuinkäyttöön ja valtauksen avulla pyritään ottamaan kantaa muun muassa asunnottomuuteen ja asumisen kalleuteen (Opiskelijatoiminta-liike 2009). Bilevaltaukset ovat tilapäisiä valtauksia, joiden tarkoituksena ei ole pysyä vallattuna pitkään ja joissa järjestetään nimensä mukaisesti juhlia (Mikola 2009b, 12). Sosiaalikeskusvaltaukset taas pyrkivät pysyvän autonomisen toiminta- ja kulttuurikeskuksen luomiseen (Sosiaalikeskus Satama 2009).

3.2 Autonominen sosiaalikeskus

Autonomisten sosiaalikeskusten historia ulottuu 1970-luvun Italiaan, josta idea on levinnyt tähän päivään mennessä ympäri maailmaa. Se on itsenäinen tila, jonka säännöt ja käyttötarpeet määrittelevät käyttäjät kollektiivina. Useimmiten tilat ovat hankittu valtaamalla. Tiloissa järjestetään muun muassa tapahtumia ja kokouksia sekä niissä toimii esimerkiksi kahviloita, kansankeittiöitä ja erilaisia työpajoja. (Jyväskylän yliopisto 2008.)

Suomalaisen autonomisen sosiaalikeskuksen historia on varsin lyhyt. Sitä on kirjoitettu vasta 2000-luvun talonvaltausliikkeen yhteydessä. Yhteiskunnan ja kaupunkikuvan muutos on vaikuttanut suuresti suomalaisen autonomisen sosiaalikeskuksen tarpeeseen. Markkinavetoisen yhteiskunnan kaupallistuneen kaupunkitilan vastavoimaksi syntyneen sosiaalikeskuksen tarkoituksena on tarjota ihmisille tila, jossa markkinavoimilla ei ole jalansijaa. Se vastustaa kaupunkitilan yksityistämistä ja kontrollointia. Toiminta-ajatuksena on myös edistää tasa-arvoa. Siksi sosiaalikeskus on avoinna kaikille aatteeseen, sukupuoleen, seksuaalisuuteen tai etnisyyteen katsomatta. (Sosiaalikeskus Satama 2009).

2000-luvun talonvaltaajat ovat pyrkineet pääasiassa luomaan Helsinkiin autonomisen sosiaalikeskuksen. Ideaalitulanteessa sosiaalikeskus on osa kaupunkia ja kaupunkikulttuuria. Tilat sosiaalikeskukselle hankitaan lähtökohtaisesti valtaamalla yleensä vanha teollisuushalli tai joku muu käyttöön soveltuva rakennus. Useimmiten sosiaalikeskukset sijaitsevat kaupungin köyhimmillä alueilla, mutta ei aina. Valtauksen jälkeen tila pyritään kunnostamaan talkootyöllä ja valtauksen laittomuudesta johtuen kommunikointia ympäristön asukkaiden sekä viranomaisten kanssa yritetään ylläpitää. Vallattu sosiaalikeskus nähdään kuitenkin usein laittomana talonvaltauksena, joten neuvotteluista huolimatta ei saavuteta ratkaisua joka turvaisi sosiaalikeskuksen tai valtauksen pitkäikäisyyden. Vasta viime vuosina on viranomaisiin saatu muodostettua edes jonkinlainen neuvotteluyhteys, mikä on mahdollistanut muutaman valtauksen suhteellisen pitkän eliniän. (Megafoni 2003).

3.3 Elämänpolitiikka

Yksilön elämänpolitiikalla tarkoitan niitä seikkoja, jotka vaikuttavat päivittäin meidän henkilökohtaisiin valintoihimme. Koska elämänpolitiikan käsite on todella laaja, rajaan sen aiheeseen sopivammin kolmeen eri osa-alueeseen; yhteiskunnan, markkinatalouden ja median suhteeseen yksilöön sekä talonvaltaajien yhteisöön. Tarkoitukseni on siis avata valtaajien ajatuksia tarkastelemalla niitä meihin vahvasti vaikuttavien ilmiöiden rinnalla. (Hoikkala & Roos 2000, 28.)

3.4 Suora kansalaistoiminta

Suoralla kansalaistoiminnalla vaikutetaan haluttuun asiaan kirjaimellisesti suoraan. Se pyrkii vallan palauttamiseen kansalaisille ja toimii ilman, että asiat tapahtuvat välikäsien kautta. Suora toiminta ei pyri vaikuttamaan mihinkään tahtoon, joka voisi saada aikaan muutoksia, vaan pyrkii ottamaan asian omiin käsiinsä. Sen mukaan auktoriteettien ja instituutioiden tunnustaminen estää kansalaista vaikuttamasta suoraan itse. Suora toiminta uskoo siihen, että ihminen itse voi parhaiten vaikuttaa omiin sekä yhteisön asioihin ja tarpeisiin organisomalla sekä organisoitumalla. Ihmisestä itsestään lähtevä toiminta on myös hedelmällistä ja toimivaa, sillä silloin toiminnan takana on sisäinen motivaatio eikä ulkoinen pakote. Talonvaltausten lisäksi suoraa toimintaa voivat olla esimerkiksi ulosmarssit, tarhattujen eläinten vapautukset ja kuluttajaboikotit. (sparrow 2001, 167-168.)

3.5 Motivaatio

Motivaatio käsitteenä on keskeisessä osassa työssäni. En kuitenkaan käsittele tutkimuksessani eri motivaatioteorioita tai sovelle niitä tutkimustuloksiin, sillä se olisi laajentanut tutkimustani liikaa. Tarkoituksenani on tuoda esiin talonvaltaajia motivoivia tekijöitä ilman tarkempaa teoreettista analysointia.

4. HELSINGIN TALONVALTAUSTEN HISTORIA

Vaikka tutkimukseni keskittyy tutkimaan 2000-luvun talonvaltaajia on aiheellista valottaa talonvaltausliikkeen historiaa Helsingissä. Talonvaltaukset ovat ilmiönä kohtalaisen uusi, vaikka ensimmäisestä suomalaisesta talonvaltauksesta on jo 30-vuotta. Uutuuden tunne johtuu siitä, että suomalaisessa talonvaltauskulttuurissa, jota ei oikeastaan voida sanoa kulttuuriksi, edetään kausittain. Tämä aiheuttaa sen, että varsinaista jatkumoa ja kulttuuria ei voi syntyä, toisin sanoen pyörä keksitään jokaisen valtausaallon alkaessa uudelleen. Suomessa näitä aaltoja on ollut kolme; 80-, 90- ja 2000-luvuilla on kaikilla ollut omat kautensa. Valtaukset voidaan jakaa myös kolmeen pääluokkaan; vapaisiin toimitilavaltauksiin, asuntopoliittisiin valtauksiin ja rakennuksia suojeleviin valtauksiin. Nämä luokat kuitenkin sekoittuvat talonvaltauksissa ja yksi valtaus voi kuulua näihin kaikkiin kolmeen luokkaan. Luokittelu on siksi aina hieman kyseenalaista. (Peipinen 2009, 7-9.)

4.1 Suomalaisen talonvaltausliikkeen juuret

Suomen ja Helsingin varsinainen talonvaltaushistoria alkaa Lepakon valtaamisesta tasan 30 vuotta sitten. Elävän musiikin yhdistyksen aktiivit valtasivat Helsingin Ruoholahdessa sijainneen entisen alkoholistien yömajan elokuussa 1979. Lepakon valtaamisella pyrittiin vastaamaan nuorten bänditilojen ja keikkapaikkojen kysyntään sekä erilaisten kulttuuritoimintojen mahdollistamiseen. Neuvotteluiden jälkeen Helsingin kaupunki vuokrasi tilat Elävän musiikin yhdistykselle Elmu ry:lle, edellyttäen, että tilat kunnostetaan käyttötarkoituksiin sopiviksi. Lepakon tiloissa järjestettiin sen historian aikana musiikkitapahtumien lisäksi muun muassa kirpputoreja, lastentapahtumia ja näyttelyitä. Lepakossa sai alkunsa vielä tänäkin päivänä toimiva paikallisradio Radio City. (Kopteff & Oksanen 2009.)

Lepakko ehti toimia entisen maalivaraston tiloissa 20-vuotta. Rakennus purettiin vuonna 1999 ja Elmu ry:n toiminta siirtyi Helsingin Hietalahdessa sijaitsevaan musiikki- ja kulttuuritalo Nosturiin. Nykyisin Lepakon tilalla on Ilmarisen tornitalo,

mutta tontin historiasta Porkkalankadulla on muistuttamassa lasisen laatikon sisällä liitelevä lepakko. Lepakon esimerkki talonvaltauksessa innosti myös muiden kaupunkien talonvaltaajia. (Mikola 2008a, 17.)

4.2 Asuntopoliittisten talonvaltausten nousu

Lepakon valtauksen jälkeinen valtausaalto nosti päätään vuonna 1986. Tällöin Suomen Demokraattisen Nuortenliiton, nykyisin Vasemmistonuoret, aktiivit valtasivat Helsingin keskustassa sijainneen entisen Luther-kirkon tilat. Valtaus poikkesi tarkoitukseltaan aiemmista valtauksista, sillä tällä valtauksella oli asuntopoliittisia päämääriä. Valtaajat vaativat, että purkutuomion saaneeseen rakennukseen remontoitaisiin nuorisoasuntoja helpottamaan nousukauden synnyttämää asuntopulaa ja kohonneita asumiskustannuksia. Liike otti nimensä valtauksen osoitteesta; se opittiin tuntemaan nimellä Freda 42. Fredrikinkadun valtaukselta ei saatu nuorisoasuntoja, mutta rakennus laitettiin toimenpidekieltoon eikä sitä purettu. Asuntopoliittinen valtausliikehdintä sai tästä kuitenkin vauhtia ja nopeasti asuinkäyttöön tähtäävät valtaukset levisivät myös muihin suurimpiin kaupunkeihin. (Mikola 2008a, 17-18.)

Vuonna 1989 Freda 42:n työtä perustettiin jatkamaan Oranssi ry. Sen kantavana ideana oli kiinnittää päättäjien huomio nuorten huonoon asuntotilanteeseen sekä vanhaa kaupunkikuvaa tuhoavaan kaavoituspolitiikkaan. Yhdistys on edelleen toiminnassa ja laajentunut mm. Oranssi Asunnot Oy:ksi. Oranssi aloitti toimintansa valtauksilla ja ensimmäinen onnistunut valtaus oli vuonna 1990 vallattu entinen taksimiesten huoltoasema. Kaupunki suostui vuokraamaan Putkinotkoksi ristityn tilan Oranssille. Vuonna 1994 Putkinotko jouduttiin tyhjentämään Pikku-Huopalahden kaupunginosan tieltä. Uudet tilat vallattiin kuitenkin nopeasti Katajanokalla, missä toimintakeskus Skatta sai toimia aina vuoteen 2003 saakka. Kuten tavallista, myös tämä Linnakadulla sijainnut rakennus koki purkutuomion ja Oranssi joutui etsimään itselleen uuden tilan. Herttoniemessä, kantakaupungin ulkopuolella, vallattiin vanhan ostoskeskuksen päädyistä entinen päiväkotikoti syksyllä 2003. Valtaajat poistettiin rakennuksesta poliisin toimesta, jolloin Oranssi ry neuvotteli tilan vuokruksesta Helsingin kaupungin kanssa. Hertsiga toimi Herttoniemessä vuoteen 2008, jolloin sen oli aika

siirtyä pois uusien asuntojen alta. (Mikola 2008a, 17-18.) Tällä hetkellä Oranssi ry:n toimintakeskus valvomo sijaitsee Suvilahdessa itäisessä kantakaupungissa. Tilaan ollaan suunnittelemassa peruskorjausta ja se avataan todennäköisesti vuonna 2011. (Oranssi ry 2009.)

4.3 2000-luvun autonomiset sosiaalikeskukset

Koska tutkimukseni pääpaino on Helsingin 2000-luvun talonvaltaajissa ja sosiaalikeskuksissa, käsittelen historia osuudessa tarkemmin tämän vuosikymmenen talonvaltauksia. Valtausten tähtäimenä on ollut saada kaupunkiin pysyvä autonominen sosiaalikeskus, mutta sivutuotteina on syntynyt ainakin yksi uusiokäyttöön mennyt purku-uhan alla ollut talo sekä väliaikaisia asumiskäyttöön tarkoitettuja valtauksia. Tässä vaiheessa onkin aiheellista todeta, että 2000-luvun valtausaallossa on nähtävissä selkeästi kaksi eri tavoitetta ja toimijaa. Vapaa Katto ry toimii pyrkimyksensä saada autonominen sosiaalikeskus osaksi kaupunkikulttuuria. (Sosiaalikeskus Satama 2009a.) Toinen taho on Opiskelija-toiminta-liike, joka pyrkii vaikuttamaan asuntopoliittisesti valtaamalla rakennuksia asunnoiksi asunnottomille ja opiskelijoille sekä muille pienituloisille. (Opiskelijatoiminta-liike 2009.)

Vuonna 2001 talonvaltaukset saivat uuden kipinän tavoitteenaan luoda autonominen sosiaalikeskus. Ensimmäinen merkittävä ja valtausten sarjan aloittanut tapahtuma oli Irakin entisen suurlähetystön valtaaminen vappuna 2001 Helsingin Kulosaassa. Valtaajat joutuivat kuitenkin jättämään rakennuksen nopeasti hallintakysymyksiensä vuoksi. (Helsingin Sanomat, 2008a.)

Seuraava talonvaltaus oli vuorossa jo syyskuussa, kun Lapinlahden sairaala-alueelta vallattiin tyhjiään ollut kerrostalo. Valtaus opittiin tuntemaan nimellä Koivula. Valtaajat esittäytyivät mediassa Katto-liikkeen jäseniksi ja neuvottelivat rakennuksen haltuunoton jälkeen Helsingin kaupungin sekä rakennusta hallinnoineen Helsingin ja uudenmaan sairaanhoitopiirin edustajien kanssa valtauksen tulevaisuudesta. Katto-liike vaati tyhjiään olevan rakennuksen kunnostamista asuntolaksi ja kritisoi Helsingin kaupungin tapaa hoitaa asuntopoliittisia kysymyksiä. Valtauksen päämäärät saivat myös ulkopuolista tukea, kun

Oranssi ry, Helsingin Vihreät ry ja Suomen Kommunistisen Puolueen Helsingin piirijärjestö tukivat avoimilla lehdistötiedotteilla valtausta (Squat Koivula 2009). Valtaajat häädettiin Koivulasta kuuden viikon jälkeen lokakuun puolessa välissä. Valtaus oli kuitenkin merkittävä, sillä Helsingin kaupunki kunnosti rakennuksen mielenterveyskuntoutujien asunnoiksi. (Helsingin Sanomat 2003.)

Helsingin Kivihaassa vallattiin hetkeksi tila kesäkuussa 2002. Valtaus loppui kuitenkin jo viikon jälkeen, kun omistaja ilmoitti vuokranneensa tilan moottori-pyöräkerholle. Valtaajat poistuivat valtaukselta ja olivat tyytyväisiä siitä, että tila tuli kuitenkin käyttöön. (Helsingin Sanomat 2002a.)

Asunnottomien päivänä, lokakuussa 2002, Helsingin Herttoniemessä vallattiin metroaseman lähistöltä vanha puutalo. Valtauksen takana oli ainakin osittain samoja henkilöitä kuin Koivulan valtauksessa. Valtauksella pyrittiin sosiaalikeskukseen eikä sitä tarkoitettu asuinkäyttöön. Taustalle perustettiin virallinen Vapaa Katto ry, joka piti yllä neuvotteluyhteyttä viranomaisiin. Vaikka valtauksen myötä perustettiin virallinen organisaatio, tehtiin kaikki valtauksen liittyvät päätökset avoimella kollektiivilla. Valtaus sai nimekseen Siperia ja siellä toimi aktiivisesti Vapaa Katto ry:n lisäksi epävirallinen talonvaltauskollektiivi Tila haltuun! sekä kansainvälinen NoBorder- verkosto, joka tukee vapaata liikkumista ja siirtolaisten oikeuksia. (Sosiaalikeskus Siperia 2009.) Lopulta Helsingin kaupunki suostui vuokraamaan talon Vapaa Katto ry:lle. Rakennus ehti toimia autonomisena sosiaalikeskuksena aina kesäkuuhun 2006 saakka, jolloin se tuhoutui tulipalon seurauksena. Vaikka rakennus oli vallattu, oli se palon aikana tyhjillään eikä kukaan loukkaantunut. (Helsingin Sanomat 2002b.)

Kesäkuussa 2003 joukko nuoria valtasi Taka-Töölössä sijainneen entisen automuseon rakennuksen. Tämänkin valtauksen takana oli Vapaa Katto ry. Tilan tarpeeksi perusteltiin Helsingin kaupungin tekemät supistukset kulttuuritiloista. Poliisit kuitenkin tyhjensivät tilan valtauksen neljäntenä päivänä. Valtaajat eivät hyväksyneet tätä, koska neuvottelut rakennuksen kohtalosta olivat kesken Helsingin kaupungin kanssa. Kaupunki ei luovuttanut tilaa kuitenkaan valtaajien käyttöön, mutta vuokrasi sen myöhemmin syksyllä Image Kustannukselle. (Tila Haltuun! 2009.) Vuodesta 2004 rakennuksessa on toiminut kulttuurikeskus Korjaamo (Korjaamo 2009).

Elokuussa 2003 Helsingin Herttoniemessä vallattiin heinäkuussa suljetun nuorisotalon tilat. Valtauksella haluttiin ottaa kantaa kaupungin nuorisotilojen määrän supistamiseen. Kesän aikana Helsingin kaupunki oli sulkenut kuusi nuorisotaloa ympäri pääkaupunkia. Valtauksesta ei tullut juuri edellistä pidempää, vaan poliisit tyhjänsivät rakennuksen viidentenä päivänä. Oranssi ry kuitenkin sai neuvoteltua kaupungin kanssa vuokrasopimuksen tilasta ja perusti paikalle toimintakeskus Hertsigan alkuvuodesta 2004. (Tila Haltuun! 2009.)

Vappuna 2004 Helsingin Käpylässä vallattiin vuodenvaihteessa lakkautettu kaupungin ainoa nuorten taidetalo Cäpsä. Valtaus liittyi Helsingin keskustassa järjestettyyn Reclaim The City –tapahtumaan. Myös tällä valtauksella haettiin autonomista sosiaalikeskusta ja vapaata kulttuuritilaa. Poliisit kuitenkin tyhjänsivät rakennuksen seuraavalla viikolla. (Tila Haltuun! 2009.) Tällä hetkellä tiloissa toimii Helsingin kaupungin kehitysvammaisten toimintakeskus Cäpsä. (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2009.)

Kesäkuun alussa 2005 Helsingin ydinkeskustassa vallattiin entisen baarin tilat. Valtaajat vaativat tiloja asumis- ja sosiaalikeskus käyttöön. Valtaus sai nimekseen Omega. (TAKKU 2005a.) Tila pysyi vallattuna reilut kaksi viikkoa, jonka jälkeen se tyhjennettiin poliisin toimesta (TAKKU 2005b).

Marraskuussa 2005 joukko kaupunkilaisia valtasi Helsingin Katajanokalla sijainneen entisen merikadettikoulun asuntolan. 1900-luvun alussa rakennettu rakennus oli purku-uhan alla. Kulttuuriperinnöllisesti arvokas rakennus haluttiin säästää ja se vallattiin vapaaseen sosiaalikeskus sekä asumiskäyttöön. (Oranssi ry 2007a.) Valtaajat kuitenkin häädettiin rakennuksesta viranomaisten toimesta noin kahden viikon jälkeen (Oranssi ry 2007b). Hyväkuntoisen rakennuksen säilyttämiseksi purkupäätöksestä valitettiin Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saakka, mutta purkulupa vahvistettiin lokakuussa 2006. Etulinjassa tämän historiallisen rakennuksen suojelemiseksi toimi Katajanokkaseura, joka pyrki virallisia teitä seuraamalla saavuttamaan rakennuksen säilyttämisen. (Rakennusperinto.fi 2006.)

4.4 Sosiaalikeskus on tosiasia

Kun 2000- luvulla pisimpään toiminut sosiaalikeskus Siperia tuhoutui tulipalossa kesällä 2006 valtaajat etsivät jatkuvasti uutta soveltuvaa tilaa. Toukokuun 16. Päivänä 2007 valtaajat ottivat haltuunsa Katajanokalla sijainneen entisen van- kilan henkilökunnan sauna- ja virkistystilat. Rakennus saatiin nopeasti toiminta- kuntoon ja se nimeksi tuli sosiaalikeskus Karku. Se sai paljon mediahuomiota ja esimerkiksi Helsingin Sanomat tekivät talonvaltauksessa kokonaisen juttusarjan (esim. Helsingin Sanomien kaupunki osasto 21.5.2007). (Megafoni 2007a.)

Valtaus sai pääosin positiivista julkisuutta ja valtaajat käynnistivät neuvottelut rakennuksesta Nuorisoasiainkeskuksen kanssa, joka edusti kaupunkia. Neu- votteluita ei kuitenkaan saatu vietyä loppuun, sillä viranomaiset tyhjänsivät ra- kennuksen 25.5.2007. Häätöön valtaajat reagoivat nopeasti ja järjestivät saman päivän aikana mielenosoituskulkueen kaupungin keskustan läpi Tokoinrantaan, jossa valtaajat ottivat haltuunsa entisen kahvilan. Valtaus oli kuitenkin lyhyt- kestoisen protestivaltaus. Seuraavana viikonloppuna Karkun häädön protestiksi valtaajat ottivat haltuunsa pätkän Mannerheimintietä ja vaativat autonomista sosiaalikeskusta. Samaan protestivaltausten sarjaan kuului myös viikkoa myö- hemmin järjestetty bilevaltaus, jolloin valtauksen kohteena oli sama kahvila kuin edellisenä viikonloppuna. (mt., 2007a.)

Myöhemmin kesäkuussa 2007 valtaajat ottivat haltuunsa Hietalahden telakka- alueella pitkään tyhjillään olleen rakennuksen. Rakennuksen omistanut Wärtsi- län Meriteollisuuden konkurssipesä ei suostunut neuvottelemaan tiloista valtaa- jien kanssa, joten poliisi lopetti valtauksen näyttävästi käyttäen operaation apuna helikopteria. Seuraavana päivän Helsingin keskustassa järjestettiin Kampin kauppakeskuksen edessä Reclaim The City –tapahtuma protestina valtauksen häädöstä. Valtaajat ilmoittivat, kuten jo aiemminkin, että valtauksset eivät tule loppumaan ennen kuin pysyvät tilat löytyvät. Kahden viikon kuluttua valtaajat järjestivät kadunvaltauksen Helsingin keskustassa ja vaativat vapaata tilaa. (Megafoni 2007b.)

Heinäkuun lopussa 2007 valtaajat tekivät Helsingin Kalasatamassa bilevaltauksen, jossa tyhjä tehdasrakennus vallattiin vain yhdeksi yöksi. Elokuun alussa valtaajat toimivat jälleen valtaamalla Vallilan kaupunginosassa sijainneen vanhan ravintolan. (Yle uutiset 2007.) Rakennus vallattiin sosiaalikeskukseksi ja se sai nimekseen E15. Viikon kuluttua valtauksesta valtaajat, kiinteistön omistanut Etera ja Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus aloittivat neuvottelut rakennuksen kohtalosta. Neuvottelut kuitenkin kariutuivat rakennuksen huonokuntoisuuteen vedoten eikä kaupunki suostunut vuokraamaan sitä valtaajien Vapaa Katto ry:lle. Valtaajat poistuivat rakennuksesta vapaaehtoisesti saadessaan tietää, että edessä on häätö. Helsingin kaupunki velvoitti nuorisoasiainkeskuksen etsimään valtaajille sopivat tilat, mikä oli ensimmäinen kädenojennus viranomaisten puolelta jo pitkään jatkuneiden talonvaltausten sarjassa. (Helsingin Sanomat 2007a.) Valtaus sai myös mediahuomiota. Suurimman uutisen loi Nokian toimitusjohtajaa Olli-Pekka Kallasvuota arvostellut seinämaalaus, joka jouduttiin poistamaan (Helsingin Sanomat 2007b).

Seuraava valtaus tuli valtaajien lupauksen mukaisesti nopeasti. Tammikuun alussa 2008 valtaajat ottivat haltuunsa rakennuksen Hermannin kaupunginosassa. Valtaus oli osa Reclaim The City- kulkuetta. Valtaus jäi jälleen kerran lyhytikäiseksi, sillä se häädettiin neljäntenä päivänä. Kuukauden kuluttua häädöstä valtaajat ottivat haltuunsa tyhjillään olleen liiketilan Helsingin Haagassa. Valtauksesta tuli kuitenkin vielä lyhyempi kuin edellisestä; poliisit tyhjensivät tilan kolmantena päivänä. Vielä samana viikonloppuna valtaajat valtasivat jo aiemmin heidän hallussaan olleen rakennuksen Hiihtäjänkadulta Herttoniemessä. Viimeksi tiloissa oli ollut Oranssi ry:n toimintakeskus Hertsiga. Valtaus oli kuitenkin enemmän protestivaltaus viimeaikaisten häätöjen vuoksi, koska rakennuksen purkamisesta oli jo päätetty ja Oranssi ry oli poistunut tiloista sovitusti. (Sosiaalikeskus Satama 2009b.)

Huhtikuun alussa 2008 Töölön Rajasaareissa sijainnut entinen Viirus-teatteri vallattiin lyhytelokuvan kuvauksia varten. Valtaajat ilmoittivat, että kuvausten jälkeen rakennukseen perustetaan sosiaalikeskus. Valtaajat eivät poistuneet rakennuksesta kaupungin kehotuksesta huolimatta. Kaupunki joutui taipumaan valtaajien edessä ja vuokraamaan rakennuksen Vapaa Katto ry:lle. Vuokraso-

pimus sovittiin kestäväksi elokuun loppuun saakka ja se velvoitti valtaajia kunnostamaan rakennusta sekä tiedottamaan siellä käyville ihmisille kosteusvaurioista. Tämän vuoksi valtaajat ilmoittivat, että rakennus tulee toimintakäyttöön eikä siellä majoituta. Valtaajat majoittivat kuitenkin sosiaalikeskuksen viereisessä rakennuksessa asunnottomia romanikerjäläisiä, jotka muuttivat häättöuhan alla pihamaalle telttamajoitukseen. Valtaajat poistuivat Rajatilaksi nimetystä sosiaalikeskuksesta lokakuussa 2008 jatkettuna vuokrasopimuksen mukaisesti. (Sosiaalikeskus Satama 2009b.)

Lokakuussa 2008 asunnottomien yönä joukko Opiskelijatoiminta-liikkeen jäseniä valtasi Helsingin yliopiston päärakennuksen tiloja. Valtaajat halusivat kiinnittää huomiota opiskelijoiden heikkoon asuntotilanteeseen. Poliisit yrittivät saada valtaajat poistumaan rakennuksesta, mutta valtaus jatkui seuraavaan aamuun saakka jolloin valtaajat poistuivat rakennuksesta. (Helsingin Sanomat 2008c.) Samaan aikaan Helsingin Ullanlinnassa joukko valtaajia otti haltuunsa Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan entisen rakennuksen. He ilmoittivat pitävänsä tilan hallussaan viikonlopun yli ja järjestävänsä tiloissa hätmajoitusta kodittomille. (Helsingin Sanomat 2008d.) Lähialueen asukkaat tukivat valtausta lahjoittamalla petivaatteita ja ruokaa. Valtaajat poistuivat rakennuksesta maanantaina, kuten olivat aiemmin ilmoittaneet. (Helsingin Sanomat 2008e.) Vastaava asuntopoliittinen valtaus toteutettiin tammikuun alussa 2009, jolloin Kaartinkaupungin kaupunginosassa vallattiin kiinteistö asunnottomien hätmajoitukseksi. Valtauksen oli tarkoitus kestää viikonlopun yli, mutta kiinteistön omistaja pyysi poliisilta virka-apua valtaajien poistamiseen jo muutaman tunnin kuluttua valtauksen alkamisesta. Poliisien tullessa paikalle vahvalla miehityksellä valtaajat poistuivat rakennuksesta takaoven kautta. (Vartti.fi 2009.)

Samana syksynä Vapaa Katto ry neuvotteli Helsingin nuorisoasiainkeskuksen kanssa mahdollisista uusista tiloista sosiaalikeskukselle. Tällä kertaa neuvottelut tuottivat tulosta ja nuorisoasiainkeskus tarjosi Vapaa Katto ry:lle vuokrattavaksi vanhan tullirakennuksen Sompasaaresta. Rakennuksesta sovittiin toistaiseksi voimassaoleva vuokrasopimus, mutta luultavammin rakennus pysyy valtaajien hallussa ainakin viisi vuotta ennen kuin alueelle aletaan rakentamaan uusia kerrostaloja. Tilat vapautuivat valtaajille tammikuussa 2009. (Saikkonen

2009.) Virallisesti sosiaalikeskus Satama avautui huhtikuussa valtaajien remontoitua rakennuksen kuntoon (Sosiaalikeskus Satama 2009).

Vuoden 2009 syyskuuhun mennessä valtauksia on toteutettu neljä, ellei sosiaalikeskus Sataman ja Kaartinkaupungin protestivaltausta oteta huomioon. Kaikki valtaukset on tehnyt Opiskelijatoimikunta-verkosto. Ensimmäinen valtaus oli puhtaasti poliittinen, kun joukko opiskelijoita valtasi Helsingin yliopiston hallintorakennuksen protestina uudelle yliopistolaille helmikuussa ja yöpyivät rakennuksessa. Valtaus oli päätös aiemmin samana päivänä toteutetulle mielenilmaukselle johon osallistui yli tuhat opiskelijaa, mutta itse valtauksella yönsä vietti hieman alle sata henkilöä. Maaliskuussa samaa lakia vastaan järjestettiin uusi mielenosoitus, johon osallistui muutamia satoja ihmisiä. Tämänkin jälkeen yliopiston päärakennus vallattiin ja sitä pidettiin hallussa perjantaista sunnuntaihin. Sama verkosto valtasi tyhjän toimistorakennuksen hetkeksi huhtikuun lopussa ottaakseen kantaa opiskelijoiden ja pienipalkkaisten huonoon asuntolanteeseen sekä vuokrien nousuun. (Opiskelijatoiminta-liike 2009.)

Viimeisin talonvaltaus Helsingissä tehtiin syyskuun alussa. Tällöin joukko opiskelijoita valtasi Lapinlahden sairaala-alueelta vuosia tyhjillään olleen rakennuksen. Valtaus oli samalla alueella kuin talonvaltausketjun aloittanut Koivula. Valtauksella pyrittiin majoittamaan ilman asuntoa jääneitä opiskelijoita. (Leivonniemi 2009.) Opiskelijat saivat asua rakennuksessa reilun viikon, kunnes poliisit tyhjensivät rakennuksen (Helsingin Sanomat 2009).

5. TOIMINNAN TAUSTAT

5.1 Jännitystä ja toimintaa

Haastatteleman talonvaltaajat olivat kaikki liittyneet talonvaltausliikkeeseen 2000-luvun alkupuolella uusimman valtausaallon myötä. Suurin osa oli lähtenyt liikkeeseen kavereiden ja tuttujen kautta. Mikä heitä motivoi liittymään liikkeeseen?

Vastausten perusteella yleisin talonvaltauksiin liittyvä piirre on jännitys ja uutuu-
den viehäytys. Yksi haastatelluista muotoilee asian näin:

Tietenki sit käytännön tasolla, jos ihan niinku välittömän kokemuksen tasolla, oli totta kai se tilanteen poikkeuksellisuus ja jännittävyys ja arvaamattomat olosuhteet. Koko se jokeri kortti mitä siin pelataan, nii kyl se on niinku se mikä veti mut mukaan ja minkä mä veikkaisin mikä on useimmilla se mikä sysään mukaan siihen toimintaan.

Koska talonvaltausliike on keksitty jokaisen valtausaallon alussa uudelleen, säilyvät nämä edellä mainitut piirteet toiminnassa. Kyse on myös tuntemattoman viehätystä. Talonvaltauksset ovat valtaväestölle varsin tuntemattomia eikä graffitein peitelty talo edusta kuitenkaan kaikille turvallista ja luokseen vetävää paikkaa. Toisaalta se on kiinnostava ja uusia mahdollisuuksia tarjoava tila.

Mullaki oli nimenomaan se jännitys ja se ajatus siitä, et otetaan tila haltuun ja uudelleen määritellään se tila.

Myös ideologinen näkökulma toimii motiivina. Haastattelujen perusteella en kuitenkaan lähde luokitteluun valtaajia minkään ideologian tai maailmankatsomuksen mukaan, vaikka valtausten kaltainen toiminta mielletään helposti anarkistiseksi aktivismiksi. Tärkeintä on kuitenkin todeta se, että toimintaan ei vaikuta pelkästään ideologiset vaan myös kokemuksiin perustuvat motiivit.

Mä olin suoraan poliisiväkivallan uhrina kaks kertaa ja se vaikutti aika suoraan, niinku mun poliittiset mielipiteet muuttu kertaheitolla aika paljon sillon.

Ihminen onkin kokemustensa summa ja se mitä olemme elämässämme kokeneet vaikuttaa valintoihimme ja ajatuksiimme. Itsetuntemusta taas vaaditaan

yhteiskunnallisen heräämisen, omien mielipiteiden ja oman elämänpolitiikan syntymiseen. Henkilökohtaisen elämänpolitiikan voi jakaa kolmeen tasoon. Ensimmäinen on oman itsensä tunnistaminen, oman historiansa ymmärtäminen ja halu vaikuttaa omiin asioihin sekä ongelmiin. Toinen taso on lähiympäristön rakenteellisten ongelmien tai mahdollisuuksien ymmärtäminen, esimerkiksi työ tai harrastukset. Kolmas taso on yhteiskunnallisten ongelmien ja mahdollisuuksien tunnistaminen sekä toiminta havaittujen asioiden parantamiseksi tai edistämiseksi. (Suoranta 2005, 217-218.)

5.2 Suora kansalaistoiminta yhdistävänä tekijänä

Suora kansalaistoiminta on ehkä ideologisesti ainoa talonvaltaajia yhdistävä tekijä. Haastatelluilla oli useimmilla pettymyksiä virallisiin vaikuttamiskeinoihin sekä ympäristönsä tilaan. He olivat olleet tai ovat edelleen aktiivisia myös muissa virallisissa tai epävirallisissa yhteisöissä aina taiteesta politiikkaan, joista saadut kokemukset ovat vaikuttaneet toimintatavan valintaan. Myös poliittisen toimintakentän vieraantuminen ja kaupunkikulttuurin muutos ovat vaikuttaneet suoran toiminnan käyttöön. Perinteisten puoluepoliittisten järjestön jäsenmäärä on laskenut huipustaan ja jäsenistö edustaa vanhentunutta sukupolvea. (Rantanen 2002, 14.)

Se ei oo minkään tietyn ideologian tai tietyn yhteisön tai rajatun tekijän toiminta-alaa, koska talonvaltauksessa talonvaltaajia yhdistää ainoastaan tilan puute ja usko suoraan toimintaan vaikuttamiskeinona.

Suorassa kansalaistoiminnassa on kyse omaan elämään vaikuttavan vallan ottamista itselleen ulkopuolisilta tahoilta. Tästä syystä se poikkeaa perinteisiksi koetuista vaikuttamismuodoista kuten äänestämisestä tai vetoomusten kautta vaikuttamisesta. Perinteisten vaikuttamismuotojen käyttäjä luovuttavaa suoran toiminnan periaatteiden mukaan vallan itseään koskevistä päätöksistä siirtämällä muutosvastuun muille tahoille. Suora kansalaistoiminta luottaa siihen, että jokaisella ihmisellä on valta omaan ympäristöönsä sekä itseensä eikä tunnusta instituutioiden kautta vaikuttamisen olevan ainoa mahdollisuus. Mikä tahansa toiminta, missä ihmiset organisoituvat toimiakseen konkreettisesti omien olosuhteidensa parantamiseksi turvautumatta perinteisiin vaikutuskeinoihin tai

pääomaan voidaan käsittää suoraksi toiminnaksi. Se on hedelmällisintä silloin kun organisoituminen tapahtuu ilman, että se on pelkästään reagointia nopeaan muutokseen. Itse omien päämäärien määrittäminen, toiminnan itselähtöisyys ja itseohjautuvuus mahdollistaa onnistuneen ja pitkälle kantavan muutosprosessin. (sparrow 1996, 167-168.) Talonvaltaus on mainio esimerkki suorasta kansalaistoiminnasta ja siitä miten se käytännössä toimii.

5.3 Yhteisöllisyydestä

Henkilöiden omien sisäisten motivaatioiden lisäksi haastatteluista nousi esiin yhteisöllisyys. Se käsitetään perinteisen yhteiskuntateorian mukaan samanmielisten tuttujen ihmisten kollektiiviksi, josta muodostuu yhteisö (Hautamäki 2005, 8). Talonvaltausyhteisöönkin liitytään usein kavereiden tai tuttujen kautta, haastateltujen mukaan harvoin kukaan tulee toimintaan ilman mitään linkkiä talonvaltauksiin. Postmodernin yhteiskuntateorian mukaan ihminen hakee jatkuvasti ympärilleen saman arvomaailman omaavia ihmisiä ja elää yhteisöjen välillä vakiintumatta tai löytämättä kuitenkaan lopullista yhteisöään (mt., 9). Elina Mikola (2008b, 83-84) pohtii tutkimuksessaan talonvaltaajien yhteisöllisyyttä nimenomaan postmodernina ilmiönä. Postmoderni yhteisöllisyys poikkeaa perinteisestä yhteisöllisyydestä, sillä sen muodostuminen ja siihen sitoutuminen on vapaampaa. Se korostaa myös yksilön asemaa yhteisössä ja vapaata liikehdintää ”heimojen” välillä. (Seppälä 2005, 114-115.) Yhteisöllisyys ja sosiaalisuus nähdään talonvaltauksen tärkeänä ja keskeisenä osana.

Mä veikkaan et se muutti mun elämän, se pelasti mut. Mä löysin sellasen avoimen kollektiivin, jonka kans voi viettää aikaa. Sitä ennen mä olin ollu ehkä, ei nyt hukassa, mut en ollu vaa löytäny sitä juttuu mitä halusin tehdä.

Talonvaltauksissa mukana olevat henkilöt edustavat hyvin laajaa kirjoa mielipidekentältä. Heterogeeninen pieniyhteisöjen muodostama joukko voi aiheuttaa keskinäisiä konflikteja.

Moni valtaus on kuollu sellaseen omaan sisäsiittosuuteensa. Et sinne voi jäädä se ydinjoukko ja klikkiytyy sit silleen, et mehän tänne tultiin, ketäs te ootte?

Se sisältää omat vaaransa, mutta myös mahdollisuuksia. Erilaisten ihmisten kohtaaminen ja heidän kanssaan toimiminen vaikuttaa väkisinkin omaan maailmankatsomukseen sekä ajatuksiin. Sosiaalikeskusta voitaisiinkin kutsua ideologiseksi ja sosiaalisiksi sulatusuuniksi.

Saattaa olla et on eka kerta ku tapaa tietyn tyyppisiä ihmisiä ja saattaa joutua ihan ihan toisille poluille mitä oli ajateltu joutuvansa, mikä on yleensä hyvä asia.

Yksilöä yhteisöllisyyteen ajaa se perustavanlaatuinen vietti, että ihminen on laumaeläin ja kaipaa samanmielisiä ihmisiä ympärilleen. Eläminen täysin ilman kontaktia eri yhteisöihin ei tuota ihmisyyttä ja johonkin kuulumisen on ihmisen perustarve. Tämä vaikuttaa oman identiteetin muotoutumiseen ja esimerkiksi arvomaailmaan. (Rantanen 2002, 13-14.)

Sosiaalikeskus synnyttää mielestäni kahdenlaista yhteisöllisyyttä. Ensinnäkin toimijoita yhdistää vapaan tilan tarve ja ideologinen pohja siitä, että toiminta on otettava omiin käsiin suoran kansalaistoiminnan avulla. Yhteiskunnalla ei ole tarjota sitä mitä valtaajat etsivät. Tämä saa erilaiset toimijat yhteen tavoitteenaan saada käyttöönsä tila, jossa voi toteuttaa itseään sekä ambitiesiään. Toinen yhteisöllisyyden muoto on talon sisäinen yhteisöllisyys, jossa erilaiset toimijat ryhmittyvät ja toimivat keskenään. Tämän taustalla on kuitenkin tilan tarpeen luoma yhteisöllisyys, joka voi estää konflikteja ja motivoi toimimaan yhteisen tilan edun nimissä.

6. SOSIAALIKESKUKSEN MERKITYS

6.1 Epätila tila

Sosiaalikeskus on konkreettinen tila. Sosiaalikeskus on vapaa tila, jonka määrittelevät sen käyttäjä, ei sen ennalta määrätty funktio. Se saa merkityksensä käyttäjäkuntansa tarpeen mukaan. Jos sille ei ole tarvetta sillä ei ole merkitystä eikä sitä silloin ole. On vain tila.

Se mitä valtaukset on et ne on konkreettisiä tiloja jotka sitä mahdollistaa muuta.

Se on epätila myös siksi, että se on samalla kaikkien ja ei kenenkään tila. Periaatteessa sosiaalikeskus on ihmisten tila, muttei kenenkään oma. Helsingissä tyhjiä tiloja on paljon, mutta ne ovat lähestulkoon aina jonkun omistuksessa. Tänä päivänä toimiva sosiaalikeskus Satama on vuokrattu Vapaa Katto yhdistykselle, joten se on perinteisen omistus- tai hallintakäsityksen mukaan heidän tilansa. Toisaalta se on vapaa tila, koska sen toimintaa ei ohjaile mikään ulkopuolinen tai ylempi taho. (Sosiaalikeskus Satama 2009.)

Tää on sosiaalikeskus, jota kukaan ei omista vaan jossa ihmiset jotka täällä on niin itse määrittää talon käytön, toiminnan ja käyttää sitä siihen tarkoitukseen. Joillekin ihmisille tää on äärimmäisen vaikea kysymys koska ne palaa vaan takasin siihen et kuka sen omistaa, kuka vastaa ja kuka tekee ja entä sitten jos ja kun ja mitenkä, koska se on niin kaukaa haettu monen ihmisen mielestä.

Sosiaalikeskuksen todellista luonnetta on hankala hahmottaa. Sillä ei ole itsessään muuta merkitystä kuin olla vapaana tilana erilaisten toimintojen toteuttamiskenttänä. Siksi se on hyvin käyttäjäriippuvainen siitä, millaisena se esittäytyy ulospäin. Se on tällä hetkellä millainen on, koska tämän hetkinen käyttäjäkunta koostuu lähinnä nuorista aikuisista. Jos talonvaltauskulttuuri vakiintuisi ja vetäisi mukaan ihmisiä eri ikäryhmistä voisi sosiaalikeskus näyttäytyä hyvin erilaisena kuin millainen se nyt on. (Pruijt 2004.)

6.2 Hierarkiaton toiminta

Talonvaltaajien järjestäytyminen pohjaa pitkälti suoran kansalaistoiminnan periaatteisiin ja yhteisön sisäiseen hierarkiattomuuteen. Hierarkiaton järjestäytymismalli pyrkii pois muodollisista ja autoritaarisista vallankäytön rakenteista. Siinä painotetaan kaikkien toimijoiden oikeutta olla mukana päätöksenteossa eikä vahvaa organisaatiokeskeistä ajattelua tueta. (Rasimus 2006, 229-230.) Sosiaalikeskuksessakin tilaa koskevat päätökset tehdään kollektiivisissa talokokouksissa ja jokainen halukas voi niihin osallistua.

Mut kyl mä väittäisin et tää on aikapitkästi niinku motivoituneen porukan järjestäytynyt, mutta hierarkiaton toiminta on yks tehokkaimpia keinoja saada mitään aikaan koskaan.

Haastattelemani talonvaltaajat painottivat usein organisoitumista, jotta toiminta olisi ylipäättään mahdollista. Tätä organisoitumista ei pidä kuitenkaan ajatella viralliseksi organisaatioksi, vaan esimerkiksi kaveriporukan organisoitumisena yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Kenellekään ei jaeta rooleja vaan jokainen voi halutessaan ottaa haluamansa tehtävän. Roolit ovat myös muuttuvia, jolloin toimijoilla voi olla hyvin erilaisia rooleja eri tilanteissa. Organisoitumalla hierarkiattomasti on myös mahdollista vastustaa niitä hallinta- ja kontrollimenehtelmiä mitä ympäröivä yhteiskunta tarjoaa. (mt., 232-233.)

Anarkistinen hierarkiaton organisoituminen kavahtaa virallisuutta. Suomessa tämä johtaa pattitilanteeseen talonvaltaajien neuvotellessa vallattujen tilojen käytöstä omistajien ja päättäjien kanssa. Valtaajien on ollut pakko joustaa virallisten organisaatioiden suhteen ja perustaa virallinen yhdistys, jotta sosiaalikeskuksen voisi perustaa lailliselle pohjalle. Näin ollen Vapaa Katto ry edustaa talonvaltaajia virallisilla toimintakentillä ja neuvotteluissa (Sosiaalikeskus Siperia 2009). Tämä mahdollistaa ehkä merkittävimpänä asiana yhteisön oikeuskelpoisuuden, mikä tarkoittaa sitä, että virallistettu yhdistys voi tehdä sitovia sopimuksia. (Rasimus 2006, 230.)

6.3 Laboratoriokokeita ja tehtailua

Valtauksissa tulee aina yhteen niin erilaista väkeä, että se on aina sellanen laboratorion omainen kokeilu, et mitä siit seuraa.

Haastattelemieni mukaan sosiaalikeskus muodostaa oman pienen miniyhteiskuntansa. Se on paikka missä voidaan kokeilla erilaisia järjestäytymis- ja toimintamalleja. Se sekoittaa erilaisia ihmisiä yhteen, herättää yhteisön sisäistä dialogia ja muokkaa heidän ajatusmaailmojaan.

Talonvaltaajien yhteisö synnyttää sosiaalista pääomaa, mikä näkyy sosiaalikeskuksissa. Se edellyttää luottamusta ja moraalista sitoutumista luoden solidaarisuutta yhteisöön. Sen elinehto on sosiaaliset verkostot, joiden kautta se kasvattaa verkostoja ja luo toiminnalle pohjan. Sosiaalista pääomaa kasvattaa se tasa-arvoinen dialogi ja yhdessä toimiminen mitä sosiaalikeskus tuottaa. (Siisiäinen 2002, 35-37.)

Mulle sosiaalikeskuksissa on loppujenlopuksi se mitä ne tuottaa, jos sosiaalikeskus olis tehdas, nii se mitä se tuottaa on poliittista järjestäytymistä.

Haastattelemilleni talonvaltaajille sosiaalikeskus oli paljon muutakin kuin jännityksen luoja ja samanhenkisten ihmisten kohtaamispaikka. He synnyttivät kuvan sosiaalikeskuksesta poliittisena tekona ja tehtaana, joka tuottaa uusien toimintamallien lisäksi poliittista organisoitumista. Vapaassa järjestäytymisessä ideat ja menetelmät saavat vaikutteita erilaisista ideologisista perusteista, joka muodostaa viherpunamustapinkin koktailin. Haastatteluiden perusteella sosiaalikeskuksessa on edustettuna ainakin vihreää, vasemmistolaista ja kommunistista ideologiaa sekä anarkististen suuntausten eri sävyjä, joista ehkä keskeisimpänä työväenliikepohjainen anarkosyndikalismi (Rocker 2004, 54). Koska organisoituminen on toiminnan jatkuvuuden kannalta välttämätöntä, joutuu eri ideologioita omaavat yksilöt ja ryhmät neuvottelemaan keskenään ja etsimään kaikkia tyydyttävän konsensuksen. Näin sosiaalikeskuksessa voi syntyä uudenlaisia, ideologioiden rajoja rikkovia, ja sitä kautta modernimpia toimintamuotoja. (Seppälä 2005, 117.)

Anarkiaha ei tarkoita kaaosta vaan anarkia voi olla hyvinkin järjestäytyynyttä, se ero on vaan et kukaan ei kärke järjestäytymään.

6.4 Avoimen yhteisön ja hierarkiattomuuden ongelma

Vaikka postmoderni yhteisö ei periaatteessa sulje ketään ulkopuolelleen, koska se ei edellytä mitään ”liittymisriittä”, on se käytännön tasolla varsin ideaali yhteisö. Sillä on avoimuudesta huolimatta omat sisäiset sääntönsä, vaikka niitä ei ääneen sanottaisikaan. Sosiaalikeskus näyttäytyy avoimena ja vapaana tilana, mutta sen käyttäjiä sitoo kuitenkin säännöstö. Sääntöjen perusteella ei kuitenkaan pyritä määrittelemään tilaa talonvaltaajien tilaksi. (Seppälä 2005, 117-118; Sosiaalikeskus Satama 2009.)

Totta kai, me ei olla nii naiiveja, että me väitettäis että tänne vois kuka tahansa tulla. Me ollaan talon järjestyssäännöissä selvästi rajattu, että tää talo on suljettu rasisteilta, homofoobikoilta, seksisteiltä ja muilta sortajilta. Et me tehdään kyllä selväksi, et kenen talo tää on ja kenen tää ei oo, mutta kenen tää ei oo, nii tää ei todellakaan oo meiän talo.

Haastateltujen mukaan jonkin asteiseksi ongelmaksi muodostuu vapaan yhteisön muodostama ”jokerikortti”. Koska tila on periaatteessa avoin kaikille, sinne voi tulla myös konflikteja aiheuttavia häiriköitä tai muuten ongelmia aiheuttavia ihmisiä. Toisaalta tämä nähdään myös kiehtovana piirteenä, koska ennakoimattomuus tekee toiminnasta jännittävämpää ja kiehtovampaa.

Ei voi tietää, et onko siel nistejä piikittämässä ringissä tai jotain, tietsä, huputettuja fasisteja pesäpallomailojen kans hakkaamas tai mitään. Ei oo mitään syytä olettaakaan, et niin ois, mut ei oo mitään syytä olettaa, etteikö niin ois.

Hierarkiattoman toiminnan ja organisoitumisen ongelmana postmodernissa yhteisössä on se, että se vaatii sitoutumista. Postmodernin yhteisöllisyyden kannalta taas sitoutuminen on hyvin väljää, joten yksilöllä täytyy olla myös sisäistä motivaatiota toiminnan ylläpitämiseen ilman sitoutumista organisaatio kuolee ja samalla periaatteella toimii koko sosiaalikeskus, joka lakkaa olemasta jos toimijoita ei ole. Haastattelemani valtaajat hyväksyivät tämän osana toimintaa. Heidän mielestään sosiaalikeskus on toteuttanut tarkoituksensa, kun sen ylläpitämiseksi ei tehdä enää töitä, sillä silloin se on osoittanut tarpeettomuutensa.

6.5 Kulttuurikeskus, olohuoneen jatke ja työväentalo

Haastateltujen talonvaltaajien mukaan sosiaalikeskuksen yksi merkittävä muoto on tuottaa ja mahdollistaa kulttuuria. He määrittelevät sen osaksi kaupunkikulttuuria, jolloin sillä on kulttuurista arvoa kaupungille, imagolle ja ihmisille. Se antaa mahdollisuuden myös erilaisten ja vaihtoehtoisten taidemuotojen toteuttamiseen, esimerkiksi graffititaiteilijat ovat ajettu ahtaalle Helsingin Stop töhryille-kampanjan myötä. Vallatut talot ja sosiaalikeskukset ovat poikkeuksetta tarjonneet graffititaiteilijoille tilat maalata. (Sosiaalikeskus Satama)

Toinen muoto, mitä se edustaa on olohuoneen jatke. Se on valtaajien mukaan paikka, jossa voi vain olla ja oleskella muiden samanhenkisten kanssa sekä tutustua uusiin ihmisiin. Olohuoneen käsite nähtävissä myös muissa kulttuuri- ja kaupunkitiloissa. Olohuoneen käsitteellä pyritään luomaan tilasta intiimimpi ja lämpimämpi. Tilan joustavuudella ja muuttuvaisuudella pyritään myös korostamaan vapaan ja rennon tilan funktiota. Näin ihmisille saadaan tunne oman tilan jatkeesta, joka ei ole kylmä ja virallinen. (Harris 2005,163-164.)

Sosiaalikeskukset voidaan nähdä myös 2000-luvun työväentaloina, kun niihin liitetään termi prekariaatti, joilla käsitetään työvoimaa, joka on tilapäisissä tai epätyypillisissä työsuhteissa. Laajemmin se tarkoittaa hyvinvointiin vaikuttavaa toimeentulon ja elämäntilanteen epävarmuutta. Sosiaalikeskus voidaan nähdä osittain tämänkaltaisen uuden työväenluokan tilana. Haastatteluista nousi kuitenkin esiin työväentalon käsitteen sopimattomuus määritettyyn tilaan. Työväenluokan sosiaalikeskus vaatisi toteutuakseen muun muassa koko olemassa olevan työväenluokan organisoitumista, eikä vain esimerkiksi prekariaatin. (Peltokoski & Jakonen 2008; STTK 2009.)

Vallattu talo tällä hetkel Suomessa ei mun mielestä voi saada sellasta todellista työväenluokkaista funktiota koska se ei oo itsensä tiedostavan työväenluokan rakentama, vaan se on jonkun pienen poliittisen liikkeen rakentama talo. Ensin työväenluokan pitäisi ymmärtää se, et ne voi vallata taloja ja siinä vaiheessa kun työväenluokka tekee sen itse, niin sitä ei oikeesti voida organisoida joihinkin toimintaa, joka kiinnostaa työväenluokkaa ja niinku vahvistaa sitä.

7. SUHDE YHTEISKUNTAAN

7.1 Laki vastassa

Suomessa talonvaltaus on laitonta ja se käsitetään rikoslaissa hallinnanloukkauksena, kun ”luvattomasti ottaa haltuunsa toisen hallinnassa olevaa maata taikka rakennuksen tai sen osan” (Rikoslaki 769/1990). Talonvaltaukset mahdollistaa se, että virkavalta tyhjentää vallatun rakennuksen vasta, kun rakennuksen omistaja sitä vaatii. Tämän vuoksi talonvaltaajat pyrkivät avaamaan nopeasti keskusteluyhteyden tilan omistajaan sekä ympäristön asukkaisiin, jotta käytöstä voitaisiin sopia. Lähihistoria on opettanut, että tämä ei ole onnistunut montaa kertaa.

Haastatteluiden perusteella voitaisiin sanoa, että valtaajien suhtautuminen lakiin on kuitenkin positiivinen eikä sitä rikota vain rikkomisen tai kapinoinnin vuoksi. Lain rikkominen on kuitenkin ollut enemmän pakko kuin idea, vaikka anarkistinen yhteiskunta-ajatus näkeekin lait jonkun yläpuolisen tai hallitsevan instituution vallankäytön symbolina (Hirvonen 2007, 22-23). Talonvaltaukset ovat saaneet 2000-luvulla hyvin mediajulkisuutta, mikä on tuonut esille vapaan kaupunkitilan ja sosiaalikeskuksen tarpeen. Talonvaltaajien ilmoitus jatkaa laittomia talonvaltauksia kunnes pysyvä tila on saatu taas on ajanut päättäjiä ja esimerkiksi Helsingin nuorisoesiintymisestä etsimään valtaajille sopivaa tilaa. Laiton suora toiminta on loppujen lopuksi johtanut laillisen sosiaalikeskuksen perustamiseen. Haastatteluiden perusteella voidaan kuitenkin todeta että talonvaltaajien arvomaailma asettuu yleisesti hyväksytyyn toiminnan tai laillisuusaspektin edelle.

Miks perkeleessä tälläset hipit ku minä saa tilat joissa toimia ja toteuttaa itseään? Se vastaus aika selkeestii on et mee duuniin, hanki rahaa, maksa sillä rahalla ne jutut mitä teet ja jos se kansalaistoiminta tai se taiteellinen tuotanto mitä sä ajat takaa ei kannata niin sit älä tee sitä, tee sitä mikä on kannattavaa. Se on täysin väärä lähtökohta ja mä oon valmis rikkomaan paria lakia et mä pystyn muuttamaan sen!

Koska laittomuus on yleisen moraalikäsitteen vastaista, laittomat talonvaltaukset sosiaalikeskuspyrkimykset nähdään helposti negatiivisena. Tämän vuoksi

haastatteleman talonvaltaajat toivovatkin suhtautumisen muuttuvan ja näkevät itsekin ongelman laittomuudessa ja epämääräisyydessä.

Laillisuus on hyvä asia ja sen pitäis tulla lähemmäs laillisuusaspektia nii se ois silloin helpommin lähestyttävissä, et se ei ois enää mikään ihme autoja räjäyttelevien hippien, tota, huumeluola.

Laissa on nähtävissä myös toinen puoli. Vuonna 2006 säädetyn Nuorisolain mukaan sen yhtenä tarkoituksena on edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta (Nuorisolaki 72/2006). Tällä tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Talonvaltausliike on juurikin nuorten itsensä organisoimaa ja toteuttamaa omaehtoista toimintaa tavoitteenaan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja elämään. Toisaalta laki siis myös tukee talonvaltaajien toimintaa samalla kun se kriminalisoi sen. Sosiaalikeskuksen syntymisen kannalta on ollut kuitenkin välttämätöntä toimia lainvastaisen suoran kansalaistoiminnan avulla, jotta se voisi yleensäkin syntyä. Puhtaasti laillista reittiä autonomisen sosiaalikeskuksen syntyyn tuskin löytyy, sillä päättäjillä ei ole ollut lupauksista huolimatta tarjota tiloja sosiaalikeskukselle ilman jatkuvia valtauksia. (TAKKU 2007.)

7.2 Tyhjää tilaa ja 4,5 euron Latte

Siis mun mielestä on järkyttävää kulkee Helsingissä ja verrata sitä muihin kaupunkeihin, missä mä oon asunu, sitä määrää tyhjää tilaa mitä täältä löytyy jatkuvasti ja samaan aikaan aiemmin turvallisesti keskiluokkaa olevat ihmiset on menettämäs duuninsa, menettämäs kämppänsä ja joutuu siis täysin uuteen asumistilanteeseen.

Tyhjien tilojen määrä on pääkaupunkiseudulla jatkuvassa kasvussa. Tekniikka & Talous –lehden mukaan miljoonan tyhjän toimistoneliömetrin raja ylittyi pääkaupunkiseudulla vuoden 2010 aikana. Tämä johtuu lehden mukaan toimistotilan ylitarjonnasta ja uusien toimistotalojen rakentamisesta. Pelkästään Helsingissä tyhjää tilaa arvioidaan olevan noin 800 000 neliometriä. (Repo 2009.)

Samaan aikaan asunnottomuus on noussut maassamme viimeisen parin vuoden aikana. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n tänä vuonna julkaistussa vuoden 2008 asunnottomuutta käsittelevässä selvityksessä asunnottomana arvioidaan suomessa olevan hieman yli 8000 henkeä. Helsingissä

asunnottomia arvioidaan olevan noin 3300, muualla pääkaupunkiseutua arvion mukaan reilu tuhat. (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus 2009, 2-7.)

Tyhjän tilan määrä ja asunnottomien määrä ei tunnu oikein sopivan yhteen. Yksi talonvaltaajia eteenpäin ajava tekijä on juuri tämä epätasapaino, joka valitsee tyhjän tilan määrän ja tilaa tarvitsevien välillä. Miksi tyhjiä tiloja ei anneta asunnottomien tai muuten tilaa tarvitsevien käyttöön? Opiskelijatoiminta-liike on puuttunut tähän epäkohtaan konkreettisesti valtaamalla tyhjiä tiloja asunnottomille ja tuomalla tämän kysymyksen esille mediassa. Samalla Vapaa Katto ry on puolustanut kansalaisten oikeutta ympäristöönsä ja käyttää tyhjiä tiloja hyödyllisesti

Haastattelemani talonvaltaajat näkevät kaupungin julkiseksi ihmisten tilaksi. Heidän mielestään ulkotilat ovat tällä hetkellä pyhitetty autoilulle ja sisätilat kuluttamiselle. Ongelmaksi muodostuu vapaan olemisen tilojen vähyys, missä ei ole velvoitettu kuluttamaan erilaisia hyödykkeitä. Kaupunki, jossa kaupunkilaisten tila on myyty siitä eniten tarjoavalle ei saa valtaajien keskuudessa kannatusta. He kokevat kaupungin muuttuneen paikaksi, joka sulkee kuluttamista, yltiöpäistä mainontaa ja markkinakoneiston ylivaltaa kammoksuvat ihmiset pois olla osana kaupunkia. Tämän vuoksi talonvaltaajat ovat halunneet tilan, joka toimii tämän kaiken ulkopuolella. Syntyi sosiaalikeskus.

Se on pelkkä paikka, jossa eri tyypit joilla on eri intressejä voi kokoontua sen takia ei oo mitään muuta paikkaa mis kokoontuu, koska ne on myyty kaikki ne paikat, mis tarjolla on latte 4,5 euron hintaan yleensä.

7.3 Globaali kapitalismi ja uusliberalismi

Mä lähin vuonna 2001, siis silloha oli tää niinku niin sanottu globalisaationvastainen liike kuumimmillaan.

Talonvaltaus ilmiönä voidaan nähdä globalisaatiokriittisen liikkeen jatkumossa. Useimmilla haastatelluissa olikin taustaa vuosituhannenvaihteen kapitalismiin ja globalisaatioon kriittisesti suhtautuvien ryhmien toiminnasta.

Arto Lindholm (2005, 225) määrittelee globalisaatiokriittisen protestiaallon läheneen liikkeelle Seattlen tapahtumista vuonna 1999, jolloin kymmenentuhannet

mielenosoittajat vastustivat maailmankaupan vapauttamisen tehostamista. Suuremmassa mittakaavassa se oli osa liikettä, joka vastusti uusliberalismia ja globaalia kapitalismia. Tämän vaikutukset näkyivät myös pohjoismaissa, kun vuonna 2001 järjestettiin mielenosoitus Göteborgissa ja 2002 Kööpenhaminassa. Näissä mielenosoituksissa oli mukana useita satoja suomalaisia mielenosoittajia, joista osa lähti mukaan vuonna 2001 käynnistyneeseen talonvaltausliikkeeseen.

2000-luvun talonvaltausliikettä voidaankin pitää uusliberalismin ja globaalin kapitalismin sivutuotteena. Siksi on hyvä ottaa siihen kotimainen perspektiivi ja selventää hieman sen historiaa, onhan meillä hyvin vahva käsitys siitä, että elämme pohjoismaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa.

Suomalaisen uusliberaalin kapitalismin juuret ovat kaukana historiassa, mutta varsinainen yhteiskunnallinen muutos potkaistiin liikkeelle 1980-luvun puolenvälin aikoihin (Patomäki 2007, 61-62). Uusliberaalin politiikan kulmakivenä on sen teoria, jonka mukaan markkinoiden vapauttaminen ja kilpailukyky politiikka takaa hyvinvoinnin. Käytännössä uusliberalismin nousu tarkoitti rahoitusmarkkinoiden vapauttamista ja lopulta niiden ylikuumenemiseen, mikä johti 80-luvun nousukauden jälkeiseen syvään lamaan. Uusliberalismin sisäänajoa perusteltiin nimenomaan taloutta tasapainottavana ja vakauttavana tekijänä. Lama ei kuitenkaan lannistanut uutta uusliberaalia yhteiskuntaa, vaan Esko Ahon johtama porvarihallitus vastasi lamaan kiihdyttämällä uusliberaaleja uudistuksia ja tiukentamalla talouspolitiikkaa. Kritiikkiä se ei saanut juuri osakseen. Samaan aikaan aloitettiin toden teolla muun muassa valtionyhtiöiden yksityistäminen, mikä jatkuu vielä tänäkin päivänä, ja yksityistämällä palveluita. (mt., 55-97.) Nykyään elämme toisessa uusliberaalin yhteiskunnan taloustaantumassa ja tulevaisuus näyttää mihin se johtaa.

Miten yhteiskunnan muutos näkyy 2000-luvulla? Jos nykyistä uusliberaalia yhteiskuntaa vertaa 80-luvulla kukoistaneeseen hyvinvointivaltioon on muutos suuri. Valtion tuottamat kotipalvelut ovat siirtyneet yksityisille ja kolmannelle sektorille. Suurin osa lapsiperheistä ovat sen ulkopuolella ja kotihoidosta vastuutetaan enemmän ja enemmän omaisia. Vanhuspalveluiden tilan kuulee ja näkee asiaan perehtymättäkin. Lapsilisä ja kotihoidon tuki ovat tiukentuneet ja

päivähoito-oikeudestakin keskustellaan. Koulutus on ainakin vielä ilmaista peruskoulusta yliopistoon, mutta kuka tietää mitä uusi yliopistouudistus tuo tullessaan. Koulutukseen satsataan entistä vähemmän rahaa vaikka kouluttautumiseen kannustetaan. Opintotuki on korotuksista huolimatta jäänyt jälkeen hintojen noususta. Terveystaloudessa varat eivät ole riittäneet kunnollisen hoidon takaamiseksi ja yksityisiä terveyspalveluita syntyy kuin sieniä sateella. Toimeentuloturva on heikentynyt ja sen saaminen on vaikeutunut samalla kun köyhyys on lisääntynyt. Kontrolli ja rangaistusmentaliteetti on kasvanut. Kulttuuripalvelujen menoja leikataan, jolloin kuluttaja maksaa enemmän. (Anttonen & Sipilä, 2004.)

Siinä muutama esimerkki muutoksesta mikä on tapahtunut viimeisen 20-vuoden aikana? Haastateltavien mielestä onkin syytä kyseenalaistaa nykyisen yhteiskunnan arvot ja toimintatavat.

On muitakin yhteiskunnallisia mekanismeja toimia kuin raaka liberalistinen kapitalismi ja ei siinä mitään vikaa, siis itsessään raa'assa liberalistisessa kapitalismissa. Että sekin on yks tapa toimia ja joissakin tilanteissa se toimii paremmin kuin useimmat muut, mut suurin ongelma siinä on se, et se on aika pirun sanotaan monopolistinen, et se ei oikein hyväksy muita tapoja toimia.

Talonvaltaus on aina poliittinen teko sanottiin sitä ääneen tai ei. Se ei ole kuitenkaan välttämättä puoluepoliittinen vaan ennemmin henkilökohtaiseen elämänpolitiikkaan pohjautuva eikä sen taustalla tarvitse olla tiettyä ideologiaa. Taustalla vaikuttaa kuitenkin yhdistelmä vihervasemmistolaisia ja anarkistisia suuntauksia, mikä ei ole mitenkään yllättävää huomioitaessa toiminnan luonnetta ja kriittistä suhtautumista kapitalismiin. Useimmille haastatelluista juuri poliittinen toiminta ja siihen liittyvä keskustelu oli keskeistä sekä motivoivaa talonvaltaustoiminnassa.

Kukaan ei pysy mukana kovin pitkään pelkästään sillä että se on niin jännää et poliisiauton sireenit vilkkuu, et kyllä siinä täytyy oikeesti löytää merkitys itselleen et jaksaa sitä vääntää.

Miksi talonvaltaus ja suora kansalaistoiminta eikä perinteiset vaikuttamisen kentät? Vastauksia on varmasti useita, mutta yhdeksi keskeisimmistä haastatteluissa nousee puoluepolitiikan vieraantuminen kansalaisesta ja epäusko sen kautta tapahtuvaan vaikuttamiseen, niin yksilön kuin yhteiskunnankin

saralla. Asiaa ei varmasti auta jo vuoden vellonut vaalirahakiista ja epäilyt päättäjien talousotkuista.

Epäuskoa puoluepolitiikkaan vahvistaa kaupallisuuden ja suuryhtiöiden vallan vahvistuminen. Esimerkiksi Kemijärven sellutehtaan lakkauttamisuhan alla vedottiin päättäjiin, onhan valtio Stora Enson osaomistaja, ja yrityksen yhteiskuntavastuuseen. Vetoimuksista huolimatta kannattava sellutehdas suljettiin. (esim. www.kemijarvemassa.fi) Myös menestyneiden liikemiesten suhteista poliittisiin päättäjiin ja taloudellisista tuista on keskusteltu sekä pohdittu voiko suurilla summilla rahaa vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. Tämä luonnollisesti vähentää kansalaisten uskoa puoluepolitiikkaan ja päättäjiin. (Esim. Helsingin Sanomien päivän kysymys 23.9.2009. Pitäisikö eduskunta hajottaa ja järjestää uudet vaalit? Kyllä 61% Ei 39%. Vastanneita 16052, <http://www.hs.fi/paivankysymys/1135249533665>)

7.4 Yhteiskunnan puolesta systeemiä vastaan

Koska talonvaltausliike on suomessa marginaalinen ja siihen liitetään ajatus yhteiskunnan reunalla, kapitalistisen maailman ulkopuolella eläminen, herättää se kysymyksiä. Tuottaako sosiaalikeskus yhteiskuntaa ja vallitsevaa järjestystä kiihkeästi vastustavaa massaa? Haastatteluiden perusteella valtaajilla on kuitenkin toiveikas asennoituminen yhteiskuntaa kohtaan,

Vaikkakin mä haluaisin muuttaa suomen yhteiskuntaa hyvinkin paljon, koska se ei tälläsenään oikein toimi, nii on mul silti valtava kunnioitus sitä kohtaan ja ymmärrän tietenki täysin, että se minkä takii tää yhteiskunta on millane on, nii se on välttämättömyyden pakosta.

Haastatellut talonvaltaajat näkevät yhteiskunnan mahdollisuutena ja näkevät sen nimenomaan ihmisten tilana. Valtaajat eivät ole siis yhteiskuntaa vastaan vaan halukkaita kehittämään sitä humanimpaan ja kestävämpään muotoon.

On hyvin helppo ajatella et me ollaan täällä ja me vaa vastustetaan kaikkea mahollista, mut ei me oikeestaan vastusteta juurikaan paljonkaa täällä. Päinvastoin niinku kannatetaan aikalailla yhteiskuntaa. Jokainen terve ihminen joka kannattaa yhteiskuntaa, siis yhteiskuntaa noin niinku isolla yyllä, nii haluaa tehdä siitä sellasen joka voi oikeesti tulevaisuudessa jatkuakin sellasena itseään ylläpitävänä järjestelmänä, jossa ihmisellä on oikeesti kivaa sen sisällä

Se on upeaa ja kiitettävän hienoa et meillä on yhteiskunta joka on päässyt näin pitkälle näillä eväillä ja koska mä digaan niin paljon suomalaisesta yhteiskunnasta ja kunnioitan niin paljon kaikkea sitä mitä tääl on tehty ja mihin kaikkeen tääl on pystytty, nii sen takii mä haluan muuttaa sitä sellaseen suuntaan että elämä maapallolla vois jatkuu ainaki sata vuotta.

Kyllä yhteiskunta saa talonvaltaajilta kyytiäkin, etunenässä kapitalistinen järjestelmä ja uusliberalismi.

Jos järjestelmä sanoo meille, kun me synnytään, että kun teillä ei nyt ole rikkailta vanhempia eikä teillä ole rahaa, nii te ette nyt saa vittu toteuttaa itseänne. Että teidän on hyväksyttävä se rooli mikä teille on syntyessänne annettu siellä taloudellisen järjestelmän pohjameiningeissä ja sieltä saatte amerikkalaisen unelman mukaisesti kammata itsenne ylöspäin. Niin jos me ei suostuta siihen niin silloin me toimitaan eri tavalla. Ja sitä me ollaan tehty!

Järjestelmän epäoikeudenmukaisuus ja oletus siitä, että kaikesta on maksettava sotii vahvasti talonvaltaajien mielipiteitä vastaan. Asuinvaltauksset nähdään konkreettisesti suurempana protestina yhteiskunnan arvoja ja elämisen markkinavetoisuutta vastaan.

Mä nään asuinvaltauksset suurempana, koska sillon rikotaan suoraan sitä, et sanotaan et ei mä en maksa tästä, mä en maksa omasta olemassaolostani. Mun mielestä mun ei pitäis maksaa siitä et mä oon olemassa ja elän, vaan se asuminen kuuluut perusoikeuksiin.

Talonvaltaajien ideassa yhteiskunta nähdään elämisen ja ihmisten toiminnan mahdollistajana, ei sitä rajoittavana tekijänä.

Mun mielest ympäröivä yhteiskunta ei oikeesti tarjoa mahdollisuuksia ihmiselle, siis mahdollisuuksia kehittää itseänsä ja ymmärtää itseänsä eikä myöskään anna mahdollistuuksia rakentaa sitä yhteiskuntaa sellaseks ku ihminen itse haluaa.

Käsite valtio taas sai talonvaltaajilta rankkaa suitsutusta. Useat eivät tunnustaneetkaan valtioita ja näkivät ne yhteiskuntaa rajoittavana instituutiona, joka on pelkästään hallinnan ja alistamisen väline. Useimmat heistä määrittelivätkin itsensä maailmankansalaisiksi tai eurooppalaisiksi. Valtion vastakohtana nähdään luonnontila, mikä johtaa hallitsemattomaan anarkiaan. Siksi täytyy olla lait, jotka vaativat toteutuakseen instituutioita. Näin ollen valtioiden pakollisuus on perusteltua. (Hirvonen 2007, 19.) Talonvaltaajat näkevät valtion ja järjestelmän orjuuttavana instituutiona.

Nykysissä markkinoissa ei oo mitään valinnanvaraa, ei oo mahdollisuutta kieltäytyä siitä perustavanlaatuisesta vaihdosta jota tapahtuu työvoiman ympärillä.

Mikä tilalle? Mihail Bakunin, anarkistisen yhteiskuntafilosofian ja politiikan keskeinen hahmottelija, on määritellyt vaihtoehtoisen yhteiskunnan järjestäytymisen malliksi autonomisten yhteisöiden muodostamat federaatiot. Käytännössä tämä tarkoittaisi kollektiivista tuotantovälineiden omistusta, päätösten tekoa ja ihmisten spontaania organisoitumista. Tämä on Bakuninin mukaan tie vapautteen, oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen. (Hirvonen 2007, 23-25.) Se uskoo ihmisen perimmäisen moraalien ja oikeudenmukaisuuden toteutumiseen, mikä on vastoin yleistä yhteiskuntasopimusta, jonka mukaan ihminen on ”luonnostaan paha” ja vaatii ylemmän auktoriteetin oikeudenmukaisuutta ja hyväntahtoisuutta. (mt., 40-42.) Tästä voi vetää yhtäläisyysviivoja sosiaalikeskuksen toimintatapaan. Täytyy muistaa, että tämä on vain yksi näkökulma eikä sitä voi suoraan yleistää kaikkiin talonvaltaajiin tai toimintaan sosiaalikeskuksessa.

Valtiot itsessään on valtava ongelma, mä oon kuitenkin ihmisyyden puolella.

7.5 Media – ”La puta madre”

Elämme speaktaakkeliyhteiskunnassa, jossa ihmiset rakentavat maailmankuvaansa yhä enemmän median kautta, onhan media kehittynyt ammoisista ajoista räjähdysmäisesti ja siirtynyt monitahoiseksi toimijaksi painetusta sanasta aina internetiin. Median voidaan katsoa nykypäivänä käsittävän myös sellaiset todellisuuden ilmentäjät kuin elokuvat ja mainokset. Aito sosiaalinen dialogi väistyy digitaalisen informaatiotulvan keskellä. Median luoma maailmankuva määrittelee hyvin pitkälle sen mitä arvostamme ja mitä pidämme mielekkäänä. Taloudellisten lainalaisuuksien alla toimiva media saa myös informatiivisesti uuden muodon. Kilpailun ja myynnin sanelema politiikka vaatii vetäviä otsikoita ja suuria puheita informaation sisällön jääden toissijaiseksi. (Suoranta 2005, 181-184.) Oma suhdettaan mediaan valtaajat pitävät kriittisen järkevänä ja painottavat medianlukutaidon tärkeyttä.

Kaikkea mitä ottaa maailmasta ei oo pakko ottaa STT:ltä, et on muitaki tapoja aktiivisesti selvittää sitä, et on hyviä medioita ja on huonoja medioita. Ja jos ei itse suostu ottaan selvää siitä ketkä on luotettavia, ja ketkä niinku kirjottaa jonkilaiselta poliittisesti epäilyttävältä pohjalta, nii ei sit oo oikein mitää oikeutta valittaakkaan.

Haastatteleman talonvaltaajat pitivät mediaa vahvan vallan käyttäjänä, jolla on yhteiskunnallinen asema vaikuttajana. He näkevät sen mahdollisuutena, mutta sen rakenteissa nähdään myös ongelmia.

Media voi olla väline oikeesti yhteiskunnalliseen keskusteluun, herättämiseen ja uusien aiheiden tuomiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Mut toisaalt se media on osa sitä yhteiskuntaa joka ei anna mahdollisuuksia ihmiselle ja jotenki tylsyyttää kaiken yhteiskunnallisen keskustelun.

He painottavat myös toimittajien roolia median tuottajina. Journalismi saa kritiikkiä asenteellisuudesta ja valtaajat kyseenalaistavat mediatalojen arvopohjan sekä uutisoinnin lähtökohdat.

Toimittajat palvelee sen rakenteen tarkoitusperiä jossa ne on sisällä. Mä pidän rehellistä propagandaa rehellisempänä kun toimittajan neutraalisuutta.

Vaikka talonvaltaajat suhtautuvat mediaan kriittisesti on huomioitava, että median luoma julkisuus ja kommunikointi median kanssa on tärkeää itse toiminnalle. Esimerkiksi asunnottomille tiloja vallattaessa medialla on tärkeä rooli keskustelun herättäjänä ja huomion saamisessa yhteiskunnalliselle epäkohdalle. Sen kautta valtaajilla on mahdollisuus ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja saada mielipiteensä esille. Se on myös toiminnan välineenä kun sitä käytetään suunnitellusti ja tavoitteellisesti. Lisäksi median avulla voidaan tutustuttaa valtaväestöä uudenlaisiin toimintatapoihin ja luoda näin toiminnalle kulttuurista pohjaa. (Rasmus 2006, 196-202.) Myös talonvaltaajat itse tuottavat informaatiota vaihtoehtomedioissa (esim. www.valtamedia.net) julkaistuilla kannanotoilla ja omilla internet sivuillaan uutisoiden (www.satama.org ja www.opiskelijatoiminta.net).

8. PÄÄTELMÄT

8.1 Motivaatio

Motivaatio on toiminnan tekemisen mielekkyydelle välttämättömyys. Se vaatii kiinnostuksen lisäksi ”sen jonkin” liikkeelle panevan voiman. Eri ihmisille nämä ovat eri asioita. Talonvaltaajien motiiveista on kuitenkin löydettävissä joitain yhtäläisyyksiä.

Ensimmäinen ja selkeimmin esiin tullut motivaation lähde on jännitys ja kokemushakuisuus. Talonvaltaus on toimintana kohtalaisen tuntematon ilmiö, marginaalien harjoittamaa suoraa kansalaistoimintaa. Jännitys on hyvin luonnollinen motivaation lähde, koska se liittyy vahvasti kaikenlaiseen uuteen ja ennen kokemattomaan. Esimerkiksi laskuvarjohyppääjää tai nosturin kuljettaja voi löytää toiminnan alkuun panevan motivaation jännityksestä. Samalla tavalla talonvaltaus motivoi jännityksellään ennakoimattomuudellaan. Jännitys ei ole kuitenkaan kantava voima, sillä kaikkeen toimintaan rutinoituu ja ennakoimattomuuteenkin voi tottua.

Ihmisyiden perimmäinen kysymys liittyy itsetuntemukseen, kuka minä olen? Ihmiset kehittävät itsetuntemustaan jatkuvasti tiedostaen tai tiedostamattaan. Erilaiset kokemukset rikastuttavat elämäämme ja antavat uusia perspektiivejä, niin ympäristömme kuin itsemmekin hahmottamiseen. Kokemusten avulla rakennamme arvomaailmaamme ja luomme omaa elämänpolitiikkaamme. Itsetuntemuksen ja itsensä kehittämisen kannalta talonvaltaus, niin kuin mikä tahansa omaehtoinen toiminta, on eteenpäin vievää.

Omaakohtaiset kokemukset ja pettymykset ovat vahvasti talonvaltauksen taustalla. Kokemustasolla esiin nousee instituutioiden toimintaan pettyminen ja tunne syrjinnästä sekä kaltoinkohtelusta yhteiskunnassa.

Ihmisellä on myös tarve toteuttaa itseään ja mielihalujaan. Kaikilla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta tai tiloja itsensä toteuttamiseksi. Talonvaltauksen motivoi myös tämä tarpeen ja toteuttamismahdollisuuden välinen konflikti. Talonvaltaajat ratkaisevat tämän ongelman suoran kansalaistoiminnan keinoin ottamalla

tarvitsemansa tilan haltuun. Taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että ihmisellä täytyy olla mahdollisuus itsensä toteuttamiseen ilman institutionaalisten toimijoiden väliintuloa.

Yhteiskunnallinen ajattelu ja tyytymättömyys sen toimintaan motivoi talonvaltaajia etsimään vaihtoehtoisia toimintamalleja elämäänsä. Erilaisten ihmisten välinen dialogi ja toiminta voi rikastuttaa ajatusmaailmaa sekä herättää toiveita toisenlaisen yhteiskunnan mahdollisuudesta. Juuri politisoituminen nähtiin merkittävänä ja toimintaan pitkäjänteisesti motivoivana tekijänä.

8.2 Sosiaalikeskus

Talonvaltaajat näkivät sosiaalikeskuksen nimenomaan vapaana hierarkiattomana paikkana, jossa kaikki ovat yhteisölle saman arvoisia riippumatta sosiaalisesta statuksesta. Se voidaan käsittää eräänlaiseksi vaihtoehtotodellisuudeksi, jossa voidaan kokeilla erilaisia tapoja toimia ja järjestäytyä. Kokeilemalla ja toimimalla on myös mahdollista löytää uusia innovatiivisia keinoja organisoitua ja nähdä ympäröivä maailma. Organisoitumista pidettiin kuitenkin haasteena, mikä on luonnollista hierarkiattomassa ja postmodernissa yhteisössä. Toisaalta kunnioitus toisia ihmisiä ja arvoja kohtaan vahvistaa tasa-arvoa ja kollektiivisen toiminnan mahdollisuutta tavoittaa päämääränsä.

Yhteisöllisyys ja keskinäinen solidaarisuus nähtiinkin toiminnan perustana ja mahdollistajana. Yhteisöllisyydellä ei kuitenkaan tarkoiteta ihmisten homogeenisyyttä, vaan yksilön vapautta kuulua tai olla kuulumatta yhteisöön sellaisen kuin on. Sosiaalikeskus luo heterogeenisen joukon ja sen sisältämien pienyhteisöiden taustalle tilan, joka on toiminnan mahdollisuuden ja jatkuvuuden kannalta välttämätön kokonaisvaltaisen yhteisöllisyyden perusta. Ilman yhteistä tilan tarvetta, ja toimintaa sen puolesta, sosiaalikeskusta ei voisi olla sen nykyisessä muodossa. Yhteisen päämäärän katoaminen johtaisi sosiaalikeskusvaltausten "skeneytymiseen", jolloin eri pienyhteisöjen omillaan muodostamat sosiaalikeskukset johtaisivat niiden homogeenistymiseen ja sitä kautta avoimuuden käsitteen kapenemiseen.

Talonvaltaajat tunnistavat sosiaalikeskuksen idean ongelmakohdat eivätkä suinkaan itsekriittittämiä. Tämä on tärkeää, jotta toiminta voi kehittyä ja luoda toimivan pohjan sosiaalikeskuksen kulttuuriselle juurtumiselle. Vaikka sosiaalikeskuksen tausta ja malli löytyy eurooppalaisesta talonvaltauskulttuurista, on sitä turha yrittää tuoda suoraan suomalaiseen yhteiskuntaan. Siksi onkin tärkeää, että sosiaalikeskuksesta käydään rakentavaa dialogia niin talonvaltausyhteisön sisällä kuin yhteiskunnallisella tasolla. Sosiaalikeskuksen ideana on kuitenkin olla kansan tila eikä pelkästään marginaalisen liikkeen toimintakeskus.

8.3 Valtaajien suhde ympäristöön

Toisin kuin lehtien keskustelupalstoja lukemalla voisi olettaa, talonvaltaajat eivät ole yhteiskuntaa vihaavia ”anarkistihippejä”. Tutkimukseni mukaan talonvaltaajat päinvastoin arvostavat suomalaista yhteiskuntaa ja sen saavutuksia. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö sitä voisi muuttaa. Itse asiassa muutoshalu nouseekin kunnioituksesta yhteiskuntaa ja ihmisyyttä kohtaan, jotta ihmisillä olisi parempi olla ja elää. Talonvaltaajat näkevät yhteiskunnan olevan ihmisten tila, jossa sen tulisi täyttää ihmisten tarpeet ja palvella ensikädessä ihmistä.

Ihmisen hyvinvoinnin lisäksi ympäristöarvot ovat valtaajille tärkeitä. Ympäristönä voidaan käsittää niin kaupunkiympäristö kuin luontokin. Talonvaltaajat toimivat kaupunkiympäristön sekä –kulttuurin säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Samalla he ottavat kantaa paikallisiin ja globaaleihin ympäristökysymyksiin omalla toiminnallaan, esimerkiksi kulutustottumuksia kritisoimalla. Valtaajilla onkin usein toimintansa taustalla vihreitä arvoja.

Tämä kaikki kuulostaa nykyisessä yksilö- ja suorituskeskeisessä yhteiskunnassa varsin jalolta ja utopistiselta tavoitteelta, mutta yhteiskunnallisten ja sosiaalisten ongelmien kasvaessa hyvinvoinnin saavuttaminen pakottaa perustavanlaatuisiin muutoksiin.

Mielestäni tämän päivän yhteiskuntaa ei voi kuvata ihmislähtöiseksi vaan markkinavetoiseksi kilpailuyhteiskunnaksi, jossa puoluepolitiikka ja ideologiat ovat kokeneet inflaation. Poliittisesta kentästä on tullut sekalainen soppa, jossa

ideologiat ovat sekoittuneet ja puolueet kerrostuneet toisiinsa nähden. Puolueet ovat kadottaneet kontaktin ihmiseen ja ihminen on vieraantunut puolueista sekä poliittisista ideologioista. Hyvä esimerkki vieraantumisen seurauksista on se, että Kokoomus on mainostanut itseään hyvin työväenluokkaisilla teemoilla ja onhan heidän listoiltaan pyrkinyt presidentti ”työväen presidentti”. Kokoomuksen nykyisestä kannatuksesta päätellen tämä viesti on mennyt perille myös työväestöön, vaikka Kokoomuksella ei perinteisesti ole mitään tekemistä työväenluokan kanssa.

Tänä päivänä painotetaan mediakriittisyyttä ja medianlukutaitoa jo peruskoulusta saakka. Talonvaltaajien suhtautuminen mediaan on kaksijakoinen; toisaalta he tuottavat sitä ja toisaalta vastaanottavat. Talonvaltaajien tuottamalla medialla ja mediassa näkymisellä on suuri vaikutus siihen kuvaan, minkä he talonvaltaukselta suurelle yleisölle antavat. Täytyy kuitenkin muistaa myös yleisön vastuu median vastaanottajana. Kaikki ei ole välttämättä niin kuin sanotaan, vaan huomioon on otettava mistä tieto on peräisin ja mitkä instanssit taustalla vaikuttavat. Luomalla yhteiskunnalliseen keskusteluun kannustavaa viestiä talonvaltaajat voivat tuoda esille mielipiteitään ja vaikuttaa. Mielestäni esimerkiksi talonvaltauksien asunnottomien majoittamiseen antavat positiivista viestiä toiminnasta ja nostavat saamansa mediahuomion ansiosta tätä tärkeää kysymystä julkiseen keskusteluun.

Median vastaanottajina talonvaltaajat ovat kriittisiä. Tähän vaikuttaa varmasti yleisesti kiinnostus yhteiskunnasta ja politiikasta, mikä antaa mahdollisuuden tulkita ja arvioida median tuottamaa sisältöä erialaisista perspektiiveistä. Mielestäni sosiaalikeskus tarjoaa mahdollisuuden kehittää medianlukutaitoa ja keskustella erilaisista näkökulmista erilaisten ihmisten kanssa.

8.4 Jatkotutkimuksia

Talonvaltaus ja suora kansalaistoiminta ovat mielenkiintoisia aiheita, joita on mahdollista tutkia useista eri perspektiiveistä. Laaja kenttä mahdollistaa lähes loppumattomat tutkimukset, joissa voidaan keskittyä niin pieniin yksityiskohtiin kuin laajoihinkin kysymyksiin. Yhteisöpedagogin näkökulmasta mahdollisuudet

ovat monimuotoisia ja perinteisistä aihepiireistä poikkeavia. Esittelen seuraavaksi muutamia itselleni mieleen nousseita kysymyksiä.

Ensimmäinen liittyy talonvaltauskulttuuriin. Olisi kiinnostavaa selvittää minkälainen toiminta ja mitkä tekijät voisivat vaikuttaa kestäväen talonvaltauskulttuuriin syntymiseen Suomessa? Mielenkiintoista olisi selvittää myös sosiaalikeskusten mahdollisuuksia myös muissa kaupungeissa kuin Helsingissä.

Toinen mielenkiintoinen tutkimuskohde voisi olla autonomiset yhteisöt. Niiden muodostuminen ja toimintamuodot ovat mielenkiintoisia prosesseja. Samalla olisi mahdollista vertailla erilaisia yhteisöjä.

Perinteisempää yhteisöpedagogin toimintakenttää edustaa kansalaistoiminta ja sen muutos. Vertailukohdiksi voisi ottaa esimerkiksi 1970-luvun aktiivisen poliittisen kansalaistoiminnan järjestöissä ja 2000-luvun suoran kansalaistoiminnan suhteen. Yleensäkin suora kansalaistoiminta on mielestäni hedelmällinen ja ajankohtainen tutkimuskohde, josta varmasti riittää tutkittavaa useampaankin tutkimukseen.

Koen opinnäytetyön tekemisen erittäin opettavaisena ja avartavana kokemuksena. Työn tekemisen aikana tiedonhankinta ja –hallinta kyvyt joutuvat koetukselle, mutta se on tärkeää työn onnistumisen kannalta. Prosessina työn tekeminen on raskas, mutta palkitseva. Tajusin vasta opinnäytetyön valmistuttua kuinka paljon se vaatii työtä ja kuinka laaja kokonaisuus se on. Toki tähän vaikuttaa myös valitsemani tutkimusongelman laajuus ja monisäikeisyys. Olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni ja matkaan tutkimussuunnitelmasta lopulliseen työhön. En haluaisi tehdä mitään toisin, sillä kaikki harha-askeleet ja onnistumiset ovat opettaneet minua omalla tavallaan. Työn valmistumisen kannalta olisi kuitenkin ollut järkevää rajata tutkimuskysymystä tarkemmin ja tehdä työ tiiviimmällä aikataululla, jolloin kaikki langat olisivat pysyneet paremmin hallussani. Uskon kuitenkin onnistuneeni tavoitteissani työni suhteen.

LÄHDELUETTELO

- Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus 2009. Asunnottomat 2008. Selvityksiä 3/2009.
- Eskola, Jari & Suoranta Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Harris, Hanna 2005. Kaupunki prosessina. Teoksessa Kopomaa, Timo & Meltti Tero (Toim.) Kaupunkisosaalityötä paikantamassa. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus, 157-171.
- Hautamäki, Antti 2005. Johdanto. Teoksessa Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola, Soile Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus, 7-13.
- Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Hirvonen, Ari 2007. Anarkismi: valtion ja lain tuolle puolen? Teoksessa Härmänmaa, Marja & Mattila, Markku (Toim.) Anarkismi, avantgarde, terrorismi – muutamia strategioita järjestyksen sotkemiseksi. Helsinki: Gaudeamus, 17-63.
- Hoikkala, Tommi & Roos, J.P. 2000. Onko 2000- luku elämänpolitiikan vuosituhat? Teoksessa Hoikkala, Tommi & Roos, J.P. (Toim.) 2000- luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhatvuoden vaihteesta. Tampere: Tammer-Paino.
- Lindholm, Arto 2005. Globalisaatiokriittinen protestiaalto. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Laine, Sofia & Laine, Jyrki (Toim.) Mitä on tehtävä? Nuorison kapinan teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Loki-Kirjat, 225-238.
- Mikola, Elina 2008a. Kolme vuosikymmentä talonvaltauksia. Teoksessa Salasuo, Mikko & Stranius, Leo (Toim.) Talonvaltaus liikkeenä – miksi squat ei antaudu?. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 19, 17-19.
- Mikola, Elina 2008b. Toisenlainen tila on mahdollinen! Etnografinen tutkielma Helsingin talonvaltauksista. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tampereen yliopisto. Sosiologian pro gradu- tutkielma.
- Nuorisolaki 72/2006
- Patomäki, Heikki 2007. Uusliberalismi Suomessa – Lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot. Helsinki: WSOY.
- Peipinen, Vesa 2009. Putkinotkosta Hertsigaan – Oranssi ry:n toimintakeskukset Helsingissä 1991-2007. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Rantanen, Pertti 2002. Yhteisöllisyys ja ay-liike. Teoksesta Mäkelä, Raine (Toim.) Yhteisöllisyydestä – perusteluja, tulkintoja, menetelmiä. Pori: Kehitys Oy, 12-19.

Rasimus, Ari 2006. Uudet liikkeet – Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja.

Rikoslaki 769/1990

Rocker, Rudolf 2004. Anarcho-Syndicalism – Theory and Practice. Edinburgh: AK Press.

Seppälä, Pauliina 2005. Postmoderni yhteisöllisyys ja nuorten tanssibileet. Teoksessa Kopomaa, Timo & Meltti Tero (Toim.) Kaupunkisosaaliryöä paikantamassa. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus, 113-122.

Siisiäinen, Martti 2002. Sosiaalinen pääoma järjestötoiminnan voimavarana. Teoksesta Mäkelä, Raine (Toim.) Yhteisöllisyydestä – perusteluja, tulkintoja, menetelmiä. Pori: Kehitys Oy, 35-37.

sparrow 2001. Anarkistinen politiikka & suora toiminta. Teoksesta Ahonen, Timo & Termonen, Markus & Tirkkonen, Tuomas & Vehaluoto, Ulla (Toim.) Väärin ajateltua - anarkistisia puheenvuoroja herruudettomasta yhteiskunnasta. Jyväskylä: Kampus Kustannus, 163-176.

Suoranta, Juha 2005. Radikaali kasvatus. Helsinki: Gaudeamus.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Anttonen, Anneli & Sipilä, Jorma 2009. Jäikö hyvinvointi historiaan? Tiede. Viitattu 1.10.2009. <http://www.tiede.fi/arkisto/print.php?id=69&vl=>

Helsingin kaupungin Sosiaalivirasto 2009. Toimintakeskus Cäpsä. Viitattu 1.10.2009.
http://www.hel.fi/wps/portal/Sosiaalivirasto/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/sosv/fi/Aikuisten%20palvelut/Vammaisten%20palvelut/Toimintakeskus%20C_ps_

Helsingin Sanomat 2002a. Talonvaltaus päättyi Helsingin Kivihaassa. Viitattu 1.10.2009.
<http://www.hs.fi/arkisto/artikkeli/Talonvaltaus+p%C3%A4tt%C3%A4tti++Helsingin+Kivihaassa/HS20020617SI3KA02kmh?useToken=true>

Helsingin Sanomat 2002b. Talonvaltaus jatkuu Herttoniemessä. Viitattu 1.10.2009.
<http://www.hs.fi/arkisto/artikkeli/Talonvaltaus+jatkuu++Herttoniemess%C3%A4/HS20021101SI1KA038wf?useToken=true>

Helsingin Sanomat 2007a. Valtaajat jättivät Vallilan talon kamppailutta. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Valtaajat+j%C3%A4ttiv%C3%A4t+Vallilan+talon+kamppailutta/1135232729499>

Helsingin Sanomat 2007b. Nokia puuttui vallatun talon seinämaalaukseen. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Nokia+puuttui+vallatun+talon+sein%C3%A4maalaukseen/1135232729560>

Helsingin Sanomat 2008a. Kansa tuomitsee talonvaltauksset ja autojen renkaiden tyhjentämiset. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Kansa+tuomitsee+talonvaltauksset++ja+autojen+renkaiden+tyhjent%C3%A4miset/HS20080325SI1KA01cgq>

Helsingin Sanomat 2008b. Suomen pisin talonvaltaus päättyi Lauttasaaren rannassa. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Suomen+pisin+talonvaltaus++p%C3%A4%C3%A4ttyi+Lauttasaaren+rannassa/HS20080301SI3KA01pqo>

Helsingin Sanomat 2008c. Helsingin yliopiston päärakennus vallattiin yöksi. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Helsingin+yliopiston+p%C3%A4%C3%A4rakennus+vallattiin+y%C3%B6ksi/1135240334097>

Helsingin Sanomat 2008d. Opiskelijat valtasivat Helsingin yliopiston päärakennuksen. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/1135240325620>

Helsingin Sanomat 2008e. Talonvaltaajat poistuivat Neitsytpolulta. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Talonvaltaajat+poistuivat+Neitsytpolulta/1135240381163>

Helsingin Sanomat 2009. Poliisi hääti talonvaltaajat Helsingin Lapinlahdesta. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Poliisi+h%C3%A4tti+talonvaltaajat+Helsingin+Lapinlahdesta/1135249390274>

Jyväskylän yliopisto 2008. Talonvaltaus. Viitattu 1.10.2009.

<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/talonvaltaus>

Kopteff, Anna & Oksanen, Kimmo 2009. Lepakon valtauksesta tasan 30 vuotta. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.10.2009.

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Lepakon+valtauksesta+tasan+30+vuotta/1135248611873>

Korjaamo 2009. Mikä on Korjaamo? Viitattu 1.10.2009.

<http://www.korjaamo.fi/index.php?id=6#ed54>

Leivonniemi, Samuli 2009. Kansalaisliike valtasi talon asunnottomille opiskelijoille. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.10.2009

<http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/Kansalaisliike+valtasi+talon+asunnottomille+opiskelijoille/1135249124807>

Megafoni 2003. Näkymättömiä kansalaisia ja itsehallittuja sosiaalikeskuksia. Viitattu 1.10.2009. <http://megafoni.kulma.net/index.php?art=146>

Megafoni 2007a. Squat Karku 16.-25.5.2007. Viitattu 1.10.2009. <http://megafoni.kulma.net/index.php?art=442&am=1>

Megafoni 2007b. Telakkakatu 6:n valtaus 16.-28.6.2007. Viitattu 1.10.2009. <http://megafoni.kulma.net/index.php?art=447>

Oranssi ry 2007a. Talo vallattu Skattalla. Viitattu 1.10.2009. <http://www.oranssi.net/uutiset.phtml?ID=245>

Oranssi ry 2007b. Skattan valtaus tyhjennetty. Viitattu 1.10.2009. <http://www.oranssi.net/uutiset.phtml?ID=247>

Oranssi ry 2009. Hertsiga. Viitattu 1.10.2009. <http://www.oranssi.net/hertsiga.phtml>

Opiskelijatoiminta-liike 2009. Viitattu 1.10.2009. (<http://opiskelijatoiminta.net>)

Pruijt, Hans 2004. Squatting in Europe. Viitattu 1.10.2009. <http://home.hetnet.nl/~Kiebeler/homepage%20Hans/Squatting%20in%20Europe.htm>

Rakennusperinto.fi 2006. Katajanokan merikadettikoulu puretaan. Viitattu 1.10.2009. http://www.rakennusperinto.fi/news/Uutiset_2006/fi_FI/merisotakoulusaa/

Repo, Harri 2009. Uudet toimistotilat ruokkivat rakennusalan ylitarjontaa. Tekniikka & Talous. Viitattu 1.10.2009. <http://www.tekniikkatalous.fi/rakennus/article286526.ece>

Saikkonen, Merituuli 2009. Talonvaltaajat saivat vihdoinkin oman sosiaalikeskuksen Sompasaaresta. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.10.2009. <http://www.hs.fi/kaupunki/artikkeli/1135244550830>

Sosiaalikeskus Satama 2009a. Mikä tekee Satamasta autonomisen sosiaalikeskuksen? Viitattu 1.10.2009 http://satama.org/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=60

Sosiaalikeskus Satama 2009b. Projekti Sosiaalikeskus. Viitattu 1.10.2009. <http://satama.org/arkisto/>

Sosiaalikeskus Siperia 2009. Autonominen sosiaalikeskus Siperia. Viitattu 1.10.2009. <http://squat.net/valtaus/siperia.php>

Squat Koivula 2009. Viitattu 1.10.2009. <http://squat.net/valtaus/koivula/>

STTK 2009. Prekariaatti. Viitattu 1.10.2009. <http://www.sttk.fi/Taustaateemaan/Prekariaatti/>

TAKKU 2005a. Talonvaltaus Helsingin keskustassa. Viitattu 1.10.2009.
<http://takku.net/article.php/20050605135415248>

TAKKU 2005b. Vallattu talo "Omega" häädetty Helsingissä. Viitattu 1.10.2009.
<http://takku.net/article.php/20050621160022491>

Tila Haltuun! 2009. Tila Haltuun!. Viitattu 1.10.2009.
<http://squat.net/valtaus/haltuun.php>

Vartti.fi 2009. Poliisi tyhjensi vallatun talon. Viitattu 1.10.2009.
<http://www.vartti.fi/artikkeli/cfaa19c0-d0a4-44b9-aba9-0ff7e1fbe816>

Yle uutiset 2007. Talonvaltaajat valtasivat jälleen rakennuksen Helsingissä.
Viitattu 1.1.2009.
http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2007/08/talonvaltaajat_valtasivat_jalleen_rakennuksen_helsingissa_246161.html

LIITE 1.

MUISTILOMAKE

PERUSTIEDOT

Ikä?

Asuinpaikka, mistä kotoisin, asuinmuoto, onko aina asunut kaupungissa?

Töissä, työtön, opiskelija tms.?

Asuuko/onko asunut vallatussa talossa?

TALONVALTAUS

Koska mukaan toimintaan?

Miksi mukaan toimintaan (mikä motivoi)?

Rooli toiminnassa?

Talonvaltaus vaikutusmuotona? Onko toimiva?

Miksi valtaaminen toimintamuotona?

Miten toimintaan?

Tavoite?

Sosiaalikeskuksen/vallatun talon merkitys?

MUUTA

Aktiivisuus järjestöissä tms.?

Toiminnan perinne (perhe, ystävät, jne.)?

Aktivismi?

Ideologia? Elämänpolitiikka – omiin valintoihin vaikuttaminen

SUHTAUTUMINEN

Yhteiskuntaan

Mediaan

Markkinatalouteen

VAPAA SANA/KESKUSTELU